

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**« ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΔΙΕΘΝΗΣ
ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ »**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΙΓΑΡΙΔΟΥ

A.M : 5498

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Δρ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

ΠΑΤΡΑ 2012

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, ευχαριστώ θερμά ,κατ' αρχάς την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου Δρ. Αναστασία Ζαφειροπούλου για την βοήθεια και την καθοδήγηση για την σωστή διεκπεραίωσή της. Εν συνεχεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την οικονομική και πάνω απ' όλα την ψυχολογική υποστήριξη κατά την διάρκεια των χρόνων φοίτησής μου στην Πάτρα. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω για την βοήθειά της, την συνάδελφο και φίλη μου Κωνσταντίνα Φινίδου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο καταδυτικός τουρισμός είναι μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Σε όλο τον κόσμο καταδυτικά πάρκα και περιοχές με φυσικό κάλλος προσφέρουν στους λάτρεις του είδους όλα τα μέσα για να ψυχαγωγηθούν και αυτό αποφέρει στα κράτη έσοδα και ανάπτυξη.

Η παρούσα εργασία έγινε με σκοπό την παρουσίαση αυτού του είδους τουρισμού και την πραγματικότητα που επικρατεί στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο. Τα στοιχεία στα οποία βασίστηκε η έρευνα προκύπτουν από βιβλιογραφική επισκόπηση, έρευνα στο διαδίκτυο και επάφη με σχετικούς φορείς.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία εισαγωγή στον τουρισμό με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό και συγκεκριμένα στον θαλάσσιο τουρισμό. Κάνοντας ιστορική αναδρομή μεταβαίνουμε στην σύγχρονη τουριστική εποχή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρω τους διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με τις καταδύσεις. Ανά ήπειρο παραθέτω τους καταδυτικούς προορισμούς αναφέροντας επιγραμματικά τις τουριστικές πληροφορίες για κάθε μέρος και παρουσιάζω στατιστικά στοιχεία για τις καταδύσεις.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζω την Ελληνική πραγματικότητα, την νομοθεσία και την προοπτική για θαλάσσια πάρκα καθώς και τις καταδύσεις για A. M. E. A. Επίσης παραθέτω τους οργανισμούς και τους φορείς που αφορούν στην κατάδυση καθώς και τα καταδυτικά κέντρα.

Στο τελευταίο κεφάλαιο παραθέτω τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα τις έρευνας καθώς και μια γενική αξιολόγηση.

Οι προοπτικές για συνέχιση και εμβάθυνση επί του συγκεκριμένου θέματος γίνονται φανερές και ελπίζω η προσπάθεια αυτή να συντελεί με τον τρόπο της στην έρευνα για τη διεξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων.

Λέξεις Κλειδιά : καταδύσεις, υποβρύχιος τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός, βυθός

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	i
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	ii
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iii
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	4
1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	5
1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	5
1.3.1 Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	6
1.3.2 Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	7
1.3.3 Η ΤΡΙΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	7
1.3.4 Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	9
1.3.5 Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	12
1.4 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	14
1.4.1 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	14
1.5 ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	15
1.5.1 ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ- ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	15
1.5.2 ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΔΥΣΕΩΝ.....	17
1.5.3 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΔΥΣΗΣ.....	18

1.5.4 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΙΣ.....	21
--------------------------------------	----

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

2.1 ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΙΣ.....	25
2.1.1 PADI.....	25
2.1.2 GUE.....	26
2.1.3 SDI.....	26
2.1.4 NAUI WORLDWIDE.....	27
2.1.5 IANTD.....	28
2.2 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ.....	28
2.3 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ.....	29
2.4 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΩΚΕΑΝΙΑ.....	31
2.5 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ.....	32
2.6 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	34
2.7 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΙΣ.....	36
2.7.1 ΑΡΙΘΜΟΣ, ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΔΥΤΩΝ.....	36
2.7.2 ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΧΝΟΤΕΡΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ.....	37
2.8 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΠΤΥΧΙΩΝ.....	38
2.9 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	39

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΑΤΑΛΥΣΕΙΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	40
3.1 ΜΕΡΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΛΥΣΗ.....	41
3.2 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....	42

3.3 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ.....	45
3.3.1 ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ – ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΚΑ.....	46
3.4 ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ Α.Μ.Ε.Α.....	50
3.5 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ – ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ.....	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	54
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	58
1. Νόμος 3409/2005.....	59
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	67

"Το νερό και ο αέρας, τα δύο θεμελιώδη ρευστά στα οποία
όλες οι ζωές εξαρτώνται, έχουν γίνει παγκόσμιοι
σκουπιδοτενεκέδες."

Ζακ-Υβ Κουστό

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η τουριστική βιομηχανία, σήμερα έχει εξελιχτεί σε ένα από τους σημαντικότερους κλάδους της παγκόσμιας οικονομίας, όπου το 2007 καταγράφηκαν περίπου 903 εκατομμύρια αφίξεις παγκοσμίως και σύμφωνα με έρευνες του Παγκοσμίου Οργανισμού Τουρισμού (WTO) το 2020 αναμένεται να φτάσουν τα 1,6 δισεκατομμύρια, αποδεικνύοντας έτσι ότι η βιομηχανία αυτή αντιπροσωπεύει μια από τις καλύτερες ευκαιρίες για οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. Όσο για την Ελληνική οικονομία αποτελεί κυρία πηγή ανάπτυξης και εσόδων αφού συνεισφέρει το 15%-20% του ΑΕΠ και απασχολεί 700 χιλιάδες εργαζόμενους, αναδεικνύοντας την σπουδαιότητα της τουριστικής δραστηριότητας για την Ελλάδα.

Ο τουρισμός χαρακτηρίζεται ως ένα αυτοδύναμο φαινόμενο με συνεχώς αυξανόμενη σημασία τόσο για τις αναπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Χρονολογείται από την αρχαιότητα και λόγω της συνεχούς εξέλιξης της τεχνολογίας, της αύξησης του βιοτικού επιπέδου και του ελεύθερου χρόνου έχει μετατραπεί τις τελευταίες δεκαετίες από αγαθό πολυτελείας σε ένα διαθέσιμο προϊόν προσιτό σε όλους.

Αυτή η αύξηση της τουριστικής κατανάλωσης συνέβαλε στην ωρίμανση και συνεπώς στη μαζικοποίηση του τουρισμού στις αρχές του 20ου αιώνα, που παρότι τα πλεονεκτήματα που απορρέουν είναι τεράστια, κυρίως οικονομικά, οι αρνητικές συνέπειες που προκαλεί στο περιβάλλον και ειδικά στο φυσικό είναι τεράστιες: ατμοσφαιρική ρύπανση, κλιματικές αλλαγές, εξάντληση πόρων, υποβάθμιση ή καταστροφή της βιοποικιλότητας του πλανήτη, και η παγκόσμια τάση σήμερα είναι ο τουρισμός να είναι φιλικός ως προς τον άνθρωπο και ως προς το φυσικό περιβάλλον και γενικότερα να συμβαδίζει με μια βιώσιμη ανάπτυξη

Ο καταδυτικός τουρισμός αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους αναψυχής παγκοσμίως. Ενδεικτικά, περισσότερα από 600.000 καταδυτικά πτυχία εκδίδονται από τους δύο σημαντικότερους εκπαιδευτικούς οργανισμούς (PADI και NAUI) σε ετήσια βάση, ενώ χώρες όπως η Αυστραλία, οι Φιλιππίνες, η Μικρονησία κ.ά. εξελίσσονται στους κυριότερους πόλους έλξης του παγκόσμιου καταδυτικού τουρισμού. Παρά τη φαινομενική υπεροχή των τροπικών θαλασσών, η κατάλληλη προστασία μέσω της ίδρυσης Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΘΠΠ) έχει αποδειχθεί ως ικανότατο μέσο για την ανάδειξη του υγιούς μεσογειακού βυθού: χώρες όπως η Ισπανία, η Γαλλία και η Μάλτα, αποτελούν ήδη καταδυτικούς προορισμούς

παγκοσμίου φήμης, προσφέροντας εντυπωσιακά υποβρύχια τοπία, πλούσια και μοναδική βιοποικιλότητα αλλά και υψηλού επιπέδου καταδυτικές υπηρεσίες.

Στην Ελλάδα παρά τις πολλές έως πρόσφατα απαγορεύσεις για την προστασία των Ενάλιων Αρχαιοτήτων, ο καταδυτικός τουρισμός αποτελεί μία δραστηριότητα αρκετά διαδεδομένη (περίπου 300.000 πιστοποιημένοι αυτοδύτες), χωρίς ωστόσο κάποιο πλαίσιο εθνικού συντονισμού και ορθολογικής διαχείρισης. Επιπλέον, η καταδυτική δραστηριότητα στη χώρα μας αντιμετωπίζεται ακόμα σαν “extreme sport” παρά την τελειοποίηση του καταδυτικού εξοπλισμού και την ελαχιστοποίηση (ή εξάλειψη) των ατυχημάτων. Σε απελπιστική αντίθεση με την πλειοψηφία των άλλων παράκτιων χωρών, η οικολογική εκπαίδευση/ ευαισθητοποίηση των Ελλήνων δυτών είναι ελλιπέστατη, γεγονός που δημιουργεί ποικίλα περιβαλλοντικά προβλήματα τη στιγμή που δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός ελέγχου και αποκατάστασης.

Ο πρόσφατος Νόμος 3409 (βλ. Παράρτημα σελ 58) απελευθερώνει τις καταδύσεις αναψυχής σχεδόν στο σύνολο της Επικράτειας, ενώ παράλληλα εισάγει την έννοια των «Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικών Πάρκων (ΠΟΑΚΠ) για τη διενέργεια καταδύσεων αναψυχής, εκπαίδευσης αυτοδυτών, επιστημονικής έρευνας ή έρευνας άλλης μορφής» (Άρθρο 13) χωρίς περαιτέρω εξειδικευμένες προδιαγραφές (εκκρεμούν ακόμα από το ΥΠΕΧΩΔΕ και τα συναρμόδια Υπουργεία). Δύο είναι λοιπόν τα χρήσιμα συμπεράσματα που προκύπτουν: αφενός υπάρχει η πολιτική βούληση για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στη χώρα μας, αφετέρου, μένει ακόμα να θεσμοθετηθούν τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις για τη σωστή χωροθέτηση, την ομαλή λειτουργία αλλά και την ορθολογική διαχείριση της δραστηριότητας αυτής.

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας παγκοσμίως. Ο ευρύτερος τουριστικός τομέας συμβάλλει όσο κανένας άλλος στην ενίσχυση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος στις περισσότερες χώρες της υφής. Τόσο από πλευράς δημιουργίας εισοδήματος, όσο και από της πλευράς αύξησης της απασχόλησης και των επενδύσεων, ο τομέας του τουρισμού έρχεται πρώτος, και με διαφορά, μεταξύ όλων των υπολοίπων τομέων. Η τουριστική ανάπτυξη αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα του εικοστού αιώνα.

Τουρισμός σημαίνει "τη χωρική, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, μετακίνηση ατόμων, εκτός της περιοχής όπου διαβιών με σκοπό την αναψυχή ή την εργασία". Ως τουρίστας ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO) "ο επισκέπτης που μένει πάνω από 24 ώρες σε μια χώρα την οποία επισκέφτηκε για εργασία ή αναψυχή". Συνεπώς, ο όρος Τουρισμός περιλαμβάνει όλες εκείνες τις σχέσεις και τα φαινόμενα που σχετίζονται με ανθρώπους που ταξιδεύουν, άσχετα από τον λόγο του ταξιδιού τους. Επειδή η έννοια καθαυτή δεν έχει ξεκάθαρα όρια, θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως βιομηχανία.

Παγκόσμιος Τουρισμός

Ο τουρισμός έχει επεκταθεί σημαντικά κατά τα τελευταία 50 έτη και αποτελεί πλέον μια παγκόσμια βιομηχανία. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του WTO, στις επόμενες δεκαετίες τα υπεραστικά ταξίδια παγκοσμίως θα αυξηθούν με μεγαλύτερη ταχύτητα (5,4% κάθε έτος) από ό,τι τα ταξίδια εντός των χωρών (3,8%). Σύμφωνα με στατιστικές του WTO, για το 2002 εκτιμούνται διεθνείς τουριστικές εισπράξεις της τάξης των 463 δισεκατομμυρίων αμερικανικών δολαρίων, ένα σύνολο 693 εκατομμυρίων τουριστικών αφίξεων σε όλη την υφήλιο και, τέλος, προβλέπονται ένα δισεκατομμύριο αφίξεις έως το 2010. Ο Ευρωπαϊκός τουρισμός καταλαμβάνει τα 2/3 του παγκόσμιου τουρισμού και αναμένεται να διπλασιαστεί έως το 2025. Η Μεσόγειος αποτελεί τον πρώτο σε προτίμηση τουριστικό προορισμό παγκοσμίως και παράγει το 1/3 των παγκόσμιων τουριστικών εισοδημάτων.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Με τον όρο εναλλακτικός τουρισμός ορίζεται το σύνολο των ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, οι οποίες διακρίνονται από εξειδίκευση ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και προτιμήσεις των πελατών τους, απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο κοινό, στηρίζονται σε οικολογικά ανεκτές και ήπιες δραστηριότητες, ενώ αναδεικνύουν χωρίς να καταστρέφουν τα φυσικά κάλλη μίας περιοχής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με την φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των κοσμικών παραλιών, ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και προσφέρει λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας. Θεωρείται μικρής κλίμακας ανάπτυξης του τουρισμού, που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους τοπικούς φορείς και προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα.

1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στην ιστορική εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου, που με όλες της τις λεπτομέρειες αναφέρεται στην τουριστική βιβλιογραφία, υπάρχουν αναφορές που αποδεικνύουν ότι μερικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού αναπτύχθηκαν από τους πρώτους χρόνους των θεωρουμένων, με τα σημερινά κριτήρια, τουριστικών δραστηριοτήτων και μάλιστα μερικές από αυτές αποτελούσαν και τη μοναδική, τότε, τουριστική δραστηριότητα.

Πριν όμως από τη χρονολόγηση αυτών των εναλλακτικών μορφών και επειδή πολλοί συγγραφείς, όπως ήδη αναφέρθηκε, χαρακτηρίζουν όλες τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού σαν «νέες» κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι ο όρος αυτός χρησιμοποιήθηκε στη δεκαετία του 1970 για να περιγράψει τις, πράγματι νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που στην ολότητά τους αποτελούν το λεγόμενο ήπιο ή μαλακό ή εναλλακτικό τουρισμό που δημιουργήθηκε για να αντιμετωπιστεί ο σκληρός μαζικός τουρισμός και οι δυσμενείς περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις του, όπως και ο απανθρωπισμός του βιομηχανοποιημένου και πακεταρισμένου τουρισμού.

Κατά συνέπεια και κατά την κρατούσα γνώμη, υπάρχουν νέες μορφές Τουρισμού, αλλά όλες οι εναλλακτικές τουριστικές μορφές δεν

είναι νέες. Στις 90 περίπου μορφές τουρισμού που προσδιορίζει ο S.W. Boyd υπάρχουν και κύριες (επικρατούσες σε έναν τόπο) και εναλλακτικές μορφές. Μερικές από αυτές έχουν ρίζες που χάνονται στην αρχαιότητα, ενώ άλλες δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Όλες βάσει της αρχής της εναλλακτικότητας και των γενικών τουριστικών χαρακτηριστικών τους, μπορούν να αλληλοαντικαθίστανται και να χαρακτηρίζονται ανάλογα με το μέγεθός τους στο τοπικό περιβάλλον, ως κύριες ή εναλλακτικές. (Σφακιανάκης Μ.)

1.3.1. Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Οι κυριότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα και εξελίχθηκαν στα προ Χριστού χρόνια, παράλληλα με το όλο τουριστικό φαινόμενο, είναι ο τουρισμός αναψυχής, ο επαγγελματικός τουρισμός (επαγγελματικά ταξίδια και συνεδριακός τουρισμός), ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός, ο αθλητικός και ο ιαματικός τουρισμός. Οι μορφές αυτές πρωτοεμφανίστηκαν (με ευρύτερα από τα σημερινά κριτήρια) στην Αρχαία Αίγυπτο, στη Μεσοποταμία (Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι και Ασσύριοι), στην Αρχαία Ελλάδα, στην Περσία και στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (στην προ Χριστού περίοδό της).

Ο συνεδριακός τουρισμός αναπτύχθηκε στην Αρχαία Ελλάδα με το θεσμό των Αμφικτιονικών που, ως γνωστό, ήταν συγκεντρώσεις αντιπροσώπων των γειτονικών ελληνικών φύλων και αργότερα των γειτονικών πόλεων - κρατών για επίλυση θρησκευτικών, πολιτικών, πολεμικών, φορολογικών, τοπικών και κοινού ενδιαφέροντος προβλημάτων.

Στην τελευταία προ Χριστού χιλιετία αναπτύσσεται κυρίως στην Αρχαία Ελλάδα ο αθλητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός. Ο αθλητικός τουρισμός ήταν τα ταξίδια των Αρχαίων Ελλήνων για να μεταβούν στους τόπους των μεγάλων πανελλήνιων πανηγυρικών αγώνων που γίνονταν για να τιμήσουν τους θεούς τους.

Ο θρησκευτικός τουρισμός ήταν τα ταξίδια των Αρχαίων Ελλήνων για να μεταβούν στις μεγάλες θρησκευτικές εορτές προς τιμήν των θεών τους.

Σαν μορφή πολιτιστικού τουρισμού σε συνδυασμό με τουρισμό αναψυχής μπορούν να θεωρηθούν τα ταξίδια επίσκεψης των επτά θαυμάτων του τότε γνωστού κόσμου μεταξύ των οποίων και η Αρχαία Έφεσος, την οποία επισκέπτονταν ετησίως, σύμφωνα με υποθέσεις περίπου 700.000 τουρίστες για διασκέδαση και πολιτιστικές δραστηριότητες.

1.3.2. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η περίοδος από τη γέννηση του Χριστού μέχρι και το πρώτο μισό του 19 αιώνα (1850) περιλαμβάνει, ως γνωστόν, μικρότερες ιστορικές περιόδους, οι κυριότερες των οποίων είναι:

- Η μετά Χριστό περίοδος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μέχρι την πτώση της (300 μ.Χ.)
- Η περίοδος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας στην Ανατολική Ευρώπη (300 - 1453 μ.Χ.)
- Η περίοδος του Μεσαίωνα στη Δυτική Ευρώπη (300- 1308 μ.Χ.)
- Η περίοδος της Αναγέννησης (1305 - 1618)
- Η ευρύτερη περίοδος της Γαλλικής επανάστασης και των Ναπολεόντειων πολέμων.

Κατά τη διάρκεια των περιόδων αυτών, που από πολλούς συγγραφείς θεωρούνται τουριστικά ανενεργές, δεν παρουσιάστηκαν νέες μορφές τουρισμού, αλλά δεν έπαψε να υπάρχει τουριστική δραστηριότητα. Κυρίως με τη μορφή του προϋπάρχοντος θρησκευτικού, αθλητικού, ιαματικού τουρισμού και των επαγγελματικών ταξιδιών.

Τα ταξίδια που γίνονταν τότε ήταν κυρίως τα ταξίδια των προσκυνητών προς τους Αγίους Τόπους, τα ταξίδια των εμπόρων και αργότερα τα ταξίδια των εξερευνητών. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι τα ταξίδια αυτά ήταν δύσκολα, ακριβά και επικίνδυνα. Κάθε ταξίδι ήταν σωστό κατόρθωμα και το επιχειρούσαν μόνον οι τολμηροί, οι πλούσιοι και οι τυχοδιώκτες που συνήθως ήταν έμποροι ή σταυροφόροι και προσκυνητές ή διπλωμάτες και κατάσκοποι ή ιεραπόστολοι ή αρχαιολόγοι και γεωγράφοι και τέλος θησαυροθήρες.

1.3.3. Η ΤΡΙΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Από τα χαρακτηριστικά της περιόδου από το 1850 μέχρι το 1950, τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στην ιστορία της εξέλιξης του τουριστικού φαινομένου, θα μπορούσε κάποιος να σταχυολογήσει τα παρακάτω, για να τα συσχετίσει με τις νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που εμφανίστηκαν ή που ενισχύθηκαν.

1. Η καθιέρωση του λεγόμενου «Grand Tour» που από νωρίτερα είχε αρχίσει, του ταξιδιού δηλαδή που έκαναν οι γόνοι των αριστοκρατικών και πλουσίων οικογενειών της Γαλλίας, της Μεγάλης Βρετανίας και αργότερα των ΗΠΑ, για να συμπληρώσουν την ακαδημαϊκή τους μόρφωση και την κοινωνική τους συγκρότηση, επισκεπτόμενοι τις ιστορικές πόλεις της Ευρώπης που εθεωρούντο τότε κέντρα γραμμάτων και εμπορίου,

όπως το Παρίσι, η Ρώμη, η Φλωρεντία κ.λπ. Τα ταξίδια αυτά ήταν μια μορφή περιηγητικού τουρισμού, με έντονα τα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού και του μορφωτικού τουρισμού. Παρόμοια σχεδόν ήταν τα ταξίδια που οργάνωναν αργότερα πολλά Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, στα πλαίσια μορφωτικών και εξερευνητικών προγραμμάτων, με αποστολές στους αρχαιολογικούς χώρους για ανασκαφές ή σε άλλα μέρη για μελέτη διαφόρων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

2. Η αλματώδης ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων και η παράλληλη ανάπτυξη των οδικών δικτύων. Η χρήση του σιδηροδρόμου αποτελεί συνήθη τακτική, το αυτοκίνητο μπαίνει σιγά-σιγά στην αγορά των μετακινήσεων, ενώ στο τέλος της περιόδου εμφανίζεται δυναμικά το αεροπλάνο. Τα ταξίδια, εμπορικά ή τουριστικά, γίνονται ασφαλέστερα, γρηγορότερα και οικονομικότερα και προ παντός προσιτά στο ευρύ κοινό.
3. Η θεαματική ανάπτυξη των ξενοδοχείων από απόψεως κατασκευής, μεγέθους και χωρητικότητας, πλήθους, βοηθητικών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού αλλά και από απόψεως εξυπηρέτησης του πελάτη.
4. Η καθιέρωση του θεσμού των πληρωμένων διακοπών, πρώτα στη Γαλλία (1936) και μετά στις λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό επιτρέπει στο μέσο εργαζόμενο πολίτη να ταξιδεύει ευκολότερα.
5. Η εμφάνιση των πρώτων οργανωτών ταξιδιών (Tour operators και ταξιδιωτικών γραφείων) με πρωτοπόρο τον Thomas Cook που εμπορευματοποιεί σε μεγάλη κλίμακα τα τουριστικά πακέτα. Ο οργανωμένος τουρισμός εδραιώνεται και λόγω της χαμηλής σχετικά τιμής των πακέτων, προαναγγέλλεται ο μαζικός τουρισμός.
6. Η ίδρυση και οργάνωση παράκτιων και ορεινών θερέτρων, η ανάπτυξη λουτροπόλεων και η καθιέρωση ορισμένων περιοχών σαν τουριστικών προορισμών της νέας μόδας (Κυανή ακτή, Ιταλία, Ισπανία κ.λπ.). Ο παράκτιος, ο ορεινός ο φυσιολατρικός τουρισμός, διαφοροποιούνται από τον γενικό περιηγητικό τουρισμό και εμφανίζονται σαν νέες μορφές τουρισμού.
7. Η γενίκευση του θεσμού των εκθέσεων σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις και η εμφάνιση των Διεθνών Εκθέσεων που προσελκύουν μεγάλο πλήθος επισκεπτών των οποίων οι τουριστικές δραστηριότητες συγκροτούν τον εκθεσιακό τουρισμό, μια νέα εναλλακτική μορφή τουρισμού.
8. Η δυναμική είσοδος των ΗΠΑ στην τουριστική αρένα που δίδει μεγαλύτερη διάσταση στο τουριστικό φαινόμενο. Τα θαλάσσια ταξίδια με τα καινούργια μεγάλα και ταχυκίνητα πλοία μεταξύ Ευρώπης και

ΗΠΑ, επιτρέπουν την εμφάνιση του διηπειρωτικού τουρισμού που σήμερα στηρίζουν αποκλειστικά τα αεροπλάνα.

9. Η συνειδητοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής διάστασης του τουρισμού, που αφυπνίζει και τα κράτη που σπεύδουν να ιδρύσουν Δημόσιους Τουριστικούς Φορείς και τους τουριστικούς επιχειρηματίες που προσπαθούν να παράγουν νέα τουριστικά προϊόντα, αλλά και τους πολίτες που διεκδικούν πλέον δυναμικά το κοινωνικό αγαθό του τουρισμού.

1.3.4. Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η περίοδος αυτή που αρχίζει από το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου και ειδικά για τη χώρα μας από το 1950, για κάποιους τελειώνει το 1980 και για άλλους συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Είναι η περίοδος του τουριστικού boom. Της γρήγορης δηλαδή αύξησης ή άνθησης ή έκρηξης ή γιγάντωσης (με την ευρεία έννοια του όρου) του τουριστικού φαινομένου. Η γιγάντωση αυτή έχει αποδειχθεί και εκφράζεται με αριθμούς και αιτιολογείται από τη μελέτη των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, τεχνολογικών, πολιτιστικών και ψυχολογικών παραγόντων ή αιτίων που την προκάλεσαν.

Υπενθυμίζοντας αυτούς τους αριθμούς και τους παράγοντες, σημειώνεται περιληπτικά ότι η γενική εκτίμηση της ποσοτικής αύξησης του τουρισμού, από το 1950 μέχρι το 1980, είναι ότι τα τουριστικά μεγέθη δεκαπλασιάστηκαν ή και εικοσπλασιάστηκαν ενώ σαν κυριότερες αιτίες αυτής της αύξησης μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Η ανάπτυξη των συγκοινωνιών και όλων των μεταφορικών μέσων (αυτοκινήτων, πλοίων, σιδηροδρόμων), κυρίως όμως η χρήση των αεριωθουμένων αεροσκαφών που με τη μεγάλη ταχύτητά τους (ίση ή και μεγαλύτερη αυτής του Ήχου) ελαχιστοποίησαν τη χρονοαπόσταση μεταξύ των τόπων προέλευσης και προορισμού των τουριστών.
- Η αύξηση των ημερών των πληρωμένων διακοπών και το υποχρεωτικό της χορήγησής τους. Στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες σήμερα, χορηγούνται στους εργαζομένους 5 κατά μέσο όρο εβδομάδες διακοπών, παραπάνω από τις 8- 14 επίσημες αργίες και τα 52 σαββατοκύριακα του χρόνου. Στις ΗΠΑ μάλιστα χορηγούνται και 13 ημέρες ασθένειας οι οποίες και μεταφέρονται στον επόμενο χρόνο αν δε χρησιμοποιηθούν τον προηγούμενο.

- Η αύξηση των εισοδημάτων των εργαζομένων και η σχετική μείωση των τιμών πολλών τουριστικών προϊόντων και κυρίως εκείνων του οργανωμένου τουρισμού (τουριστικών πακέτων).
- Το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης των πολιτών και η αύξηση του αριθμού εκείνων με πανεπιστημιακή εκπαίδευση, δεδομένου ότι συγκριτικές μελέτες έδειξαν ότι η τουριστική δραστηριότητα των ανθρώπων αυξάνεται ανάλογα με την εκπαίδευσή τους.
- Η διεύρυνση του εύρους ηλικιών των ανθρώπων που κάνουν τουρισμό και η είσοδος στην τουριστική αγορά των «ενεργών» συνταξιούχων, των ανθρώπων της 3ης ηλικίας και ομάδων πληθυσμού που είχαν αποκλειστεί από την αγορά αυτή τα προηγούμενα χρόνια (φτωχοί και άτομα με ειδικές ανάγκες).
- Η αναγνώριση του τουρισμού σαν κοινωνικού αγαθού και η ανάληψη της υποχρέωσης της πολιτείας να προωθήσει την τουριστική ανάπτυξη και να κάνει τα τουριστικά προϊόντα προσιτά σε όλους.
- Η ευρεία εμπορευματοποίηση του τουρισμού από τους τουριστικούς επιχειρηματίες, για κερδοσκοπικούς φυσικά λόγους, οι οποίοι εφαρμόζουν όλους τους νόμους και τα μέσα της αγοράς, των πωλήσεων και του marketing για να αυξήσουν τον αριθμό των επισκεπτών.
- Η αύξηση των κοινωνικών, οικογενειακών, ατομικών αναγκών και των ψυχοσωματικών επιβαρύνσεων και συμπλεγμάτων που ωθούν τους ανθρώπους να κάνουν τουρισμό, οι οποίοι ζώντας κυρίως σε αστικά κέντρα με το πρότυπο της κυψελοειδούς ζωής, καταπιέζονται και ασφυκτιούν και η μόνη διέξοδός τους είναι να αναζητήσουν, μέσω του τουρισμού, την ελευθερία τους στην εξοχή, στην θάλασσα, στα βουνά, στις ρίζες τους, στο παρελθόν τους, για να βρουν την πνευματική και σωματική τους ισορροπία.

Όμως ο τουρισμός πάρα αναπτύχθηκε. Και πολλές φορές άναρχα, ανεξέλεγκτα, ληστρικά και ανησυχητικά. Παραστράτησε και παραμορφώθηκε. Έχασε την ανθρωπρέπεια, την ομορφιά και το στοιχείο της ελευθερίας του. Έγινε μια σκληρή, απρόσωπη και υλιστική βιομηχανία. Ο τουρισμός «χάριν του ειδέναι» έγινε τουρισμός «χάριν του κερδίζειν». Το νέο πρόσωπο του τουρισμού το ονόμασαν μαζικό τουρισμό που στην πράξη σημαίνει υπερβολική συγκέντρωση τουριστών (τουριστικού φορτίου), σε έναν τόπο (τουριστικό προορισμό) και κατά την διάρκεια της τουριστικής εποχής (χρονική και τοπική υπερφόρτωση), με αποτέλεσμα να καταστρέφεται το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, να μειώνεται η ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών και να επιβαρύνεται ο ντόπιος πληθυσμός.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι όλες σχεδόν οι προϋπάρχουσες εναλλακτικές μορφές ακολούθησαν τη γενική πορεία της γιγάντωσης του τουρισμού. Μερικές μορφές όπως για παράδειγμα ο παράκτιος τουρισμός στις θερμές και νησιωτικές χώρες, ο χιονοδρομικός τουρισμός στα χειμερινά θέρετρα της Ευρώπης και ο θρησκευτικός τουρισμός κατά τη διάρκεια μεγάλων θρησκευτικών εκδηλώσεων, συχνά ταυτίζονται με το μαζικό τουρισμό. Άλλες μορφές μεγεθύνθηκαν χωρίς να γιγαντωθούν και ελάχιστες διατήρησαν το προηγούμενο μέγεθός τους.

Πολλές επίσης μορφές άλλαξαν τα χαρακτηριστικά τους, ολοκληρούμενες ή και διαφοροποιούμενες. Και φυσικά υπήρξαν και νέες μορφές τουρισμού.

- Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται στις ΗΠΑ το 1960 και καθιερώνεται σαν εναλλακτική μορφή τουρισμού με δύο παραλλαγές (αγροτουρισμός και αγροτικός τουρισμός).
- Ο ιαματικός τουρισμός γίνεται μέρος του ευρύτερου τουρισμού υγείας που παίρνει τη σημερινή μορφή του κατά την περίοδο αυτή.
- Από τον επαγγελματικό τουρισμό, ο τουρισμός κινήτρων καθιερώνεται στις ΗΠΑ μετά το 1960 στην προσπάθεια αύξησης των πωλήσεων.
- Ο τουρισμός του διεθνούς jet set καθιερώνεται με την εισαγωγή των αεριωθούμενων αεροσκαφών από τα οποία πήρε και το όνομά του.
- Ο τουρισμός των ορεινών σπορ (καταβάσεις ποταμών - αεροπτερισμός) αναπτύχθηκε παράλληλα με την εμφάνιση και την βελτίωση των μηχανικών μέσων με τα οποία εξασκείται.
- Ο θαλάσσιος τουρισμός γίνεται προσιτός και στον μέσο τουρίστα λόγω μείωσης των τιμών των προϊόντων του.
- Ο περιπατητικός τουρισμός αναπτύσσεται θεαματικά μετά το 1970 και επισημοποιείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μετά τη χάραξη και σήμανση των 8 Ευρωπαϊκών μονοπατιών (E1 έως E8) εκ των οποίων τα E4 και E6 καταλήγουν στη χώρα μας.

Την ίδια περίοδο παρατηρείται η τάση μετακίνησης ή ταξιδιών, προς τις θερμές περιοχές κυρίως εκ μέρους των ηλικιωμένων και των συνταξιούχων, οι οποίοι εξασκούν τον τουρισμό παραχείμασης.

Τέλος πρέπει να επισημανθεί ότι το 1970 όλοι μιλούσαν για τον κοινωνικό τουρισμό, ο οποίος πράγματι αναπτύχθηκε. Δε μιλούσαν για τον τουρισμό ατόμων με ειδικές ανάγκες που καθιερώθηκε στην επόμενη τουριστική περίοδο. Ούτως έχοντων των πραγμάτων η εξέλιξη του τουρισμού με τις διάφορες μορφές του, έφθασε στο έτος 1980 το οποίο συνδέθηκε με την αναθεώρηση της τουριστικής ιδέας και της μέχρι τότε

τουριστικής πρακτικής. Και τότε άρχισε η τελευταία τουριστική περίοδος, η λεγόμενη σύγχρονη τουριστική περίοδος.

1.3.5. Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Μαζικοποίηση τουρισμού υπάρχει, όχι όταν ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται, αλλά όταν οι τουρίστες ανισοκατανέμονται στο χρόνο και στον τόπο. Και πρέπει να διευκρινιστεί ότι κανένας δεν υποστήριξε ποτέ ότι αυτό καθεαυτό το τουριστικό φορτίο πρέπει να περιοριστεί. Η αύξηση του αριθμού των τουριστών πάντα είναι επιθυμητή. Η συνεχής τουριστική ανάπτυξη πάντα είναι επιθυμητή. Δεν είναι όμως επιθυμητή ούτε η εκδήλωση της τουριστικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της θερινής μόνο περιόδου και μόνο στους τουριστικούς προορισμούς ούτε η άναρχη, ανεξέλεγκτη και απρογραμματίστη τουριστική ανάπτυξη. Γιατί η εκδήλωση της τουριστικής δραστηριότητας μόνο κατά τη θερινή περίοδο, δημιουργεί το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας και η συγκέντρωση των τουριστών σε ορισμένους μόνο τόπους, τους τουριστικούς προορισμούς, έχει σαν αποτέλεσμα οι τόποι αυτοί να υπέρ αναπτύσσονται τουριστικά, συχνά άναρχα και ανεξέλεγκτα, να υπέρ εκμεταλλεύονται από τους τουριστικούς επιχειρηματίες, συχνά ληστρικά και εξαντλητικά και τελικά να αποστερούνται τους πόρους τους, συχνά οριστικά και μη αναστρέψιμα, για να εγκαταλειφθούν τότε και να αναζητηθούν νέοι προορισμοί που παράγουν νέα τουριστικά προϊόντα. Οι επιχειρηματίες φεύγουν με τα κέρδη τους και ο ντόπιος πληθυσμός και ο τόπος τους μένουν με τα σημάδια της καταστροφής.

Σήμερα ο μαζικός τουρισμός κατηγορείται και χαρακτηρίζεται σαν τερατούργημα και σαν μια τουριστική τακτική που δεν έχει στην ουσία κανένα αντισταθμιστικό όφελος για τον τουριστικό προορισμό, τον ντόπιο πληθυσμό και το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Ο τουριστικός προορισμός υπερφορτώνεται από τουριστικές εγκαταστάσεις, που δεν ανήκουν στο ντόπιο πληθυσμό αλλά ανήκουν και διευθύνονται από μητροπολιτικά κέντρα που επιδιώκουν μόνο το κέρδος, για τη μεγιστοποίηση του οποίου εφαρμόζουν νόμους και κανόνες της αγοράς και του marketing που επιτείνουν το πρόβλημα της μαζικοποίησης και από αυτό το κέρδος ελάχιστο μόνο ποσοστό χρησιμοποιείται τοπικά προς όφελος της τοπικής ανάπτυξης και του ντόπιου πληθυσμού. Και ακόμη χειρότερα, δεν χρησιμοποιούνται τα τοπικά προϊόντα, αλλά συχνά εισάγονται ξένα, προερχόμενα από τους τόπους των επιχειρηματιών για να ενισχύουν τις αγορές τους. Χρησιμοποιούνται όμως, και μάλιστα καταχρηστικά, οι πόροι που δεν εισάγονται. Ο κάτοικος ενός ελληνικού νησιού π.χ. υδροδοτείται

ορισμένες μόνο ώρες την ημέρα, όταν ο τουρίστας του κοντινού ξενοδοχείου ξοδεύει όσο νερό θέλει και όπως θέλει, ακόμη και για να παίξει.

Ο ντόπιος πληθυσμός χρησιμοποιείται τόσο όσο το απαιτούν οι ανάγκες των επιχειρηματιών. Συνήθως μερικά και εποχιακά. Και βεβαίως αυξάνεται η απασχόληση και οι εργαζόμενοι έχουν ένα πρόσθετο εισόδημα (επιχείρημα των υποστηρικτών των επιχειρηματιών) αλλά μακροχρόνια το μόνο που κερδίζουν είναι να υπηρετούν ξένα συμφέροντα. Ο τόπος αναπτύσσεται τόσο και μόνο όσο το απαιτούν οι ανάγκες εξυπηρέτησης των τουριστών.

Οι φυσικοί και οι πολιτιστικοί πόροι εμπορευματοποιούνται και υπέρ εκμεταλλεύονται χωρίς να λαμβάνονται μέτρα προστασίας και αειφορίας τους. Όλ' αυτά γίνονται δεκτά από την πολιτεία χάριν του άμεσου, καθαρού και χειροπιαστού συναλλαγματικού οφέλους το οποίο δυστυχώς σήμερα, δεν αποτελεί, υποχρεωτικά, εθνικό εισόδημα αφού μπορεί να μεταφέρεται όπου επιθυμούν οι επιχειρηματίες μέσα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δημιουργήθηκε μια τάση, που αργότερα έγινε συμπεριφορά πολλών τουριστών, τουριστικών φορέων και μελετητών, που άρχισαν να αναζητούν πιο φιλικές και ήπιες προς το περιβάλλον και πιο ανθρωποκεντρικές μορφές τουρισμού, μορφές που στο σύνολό τους συγκροτούν το λεγόμενο εναλλακτικό τουρισμό (Alternative Tourism ή AT).

Η φιλοσοφία του εναλλακτικού τουρισμού συνοψίζεται στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και των πόρων του τουριστικού προορισμού, στην ικανοποίηση των αναγκών του ντόπιου πληθυσμού και στη δυνατότητα των χωρών, στις οποίες υπάρχουν οι τουριστικοί προορισμοί να παίρνουν αυτές τις αποφάσεις της τουριστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις δικές τους τουριστικές πολιτικές, και να μην οδηγούνται από τους μεγάλους τουριστικούς επιχειρηματίες (τους tours operators ή ξενοδόχους) που συνήθως εξυπηρετούν πολυεθνικά ή ίδια οφέλη. Δυστυχώς οι μεγάλοι του τουρισμού συχνά επικυριαρχούν και διαμορφώνουν το τουριστικό γίνεσθαι χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους τις τοπικές ανάγκες.

Έτσι στην σύγχρονη τουριστική περίοδο, υπάρχει η τάση περιορισμού του μαζικού τουρισμού και ενθάρρυνσης του εναλλακτικού ήπιου τουρισμού. Ειδικότερα, καταβάλλεται προσπάθεια να ενθαρρυνθούν αντιεποχικές μορφές τουρισμού και μορφές που μπορούν να αναπτυχθούν εκτός κεκορεσμένων τουριστικών προορισμών και εκτός τουριστικών θερέτρων. Η προσπάθεια αυτή γενικεύεται τα τελευταία χρόνια και καταβάλλεται όχι μόνον από τις ομάδες πληθυσμού που προαναφέρθηκαν, και από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, την

Ευρωπαϊκή Ένωση, τους Εθνικούς τουριστικούς φορείς αλλά και από πολλούς ιδιωτικούς φορείς.

1.4 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο και στις ακτές μιας περιοχής υποδοχής τουριστών. Συνήθως, ως θαλάσσιος τουρισμός νοούνται οι κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια καθώς και οι θαλάσσιες περιηγήσεις με σκάφη αναψυχής¹.

Στην κατηγορία του θαλάσσιου τουρισμού εντάσσεται όμως και ένα μεγάλο εύρος άλλων δραστηριοτήτων, όπως θαλάσσιες αθλητικές δραστηριότητες, το υποβρύχιο ψάρεμα, οι καταδύσεις, οι κρουαζιέρες, το θαλάσσιο σκι και άλλες μορφές επαφής με την θάλασσα.

1.4.1 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΗΞΗ

Η τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής στην περίπτωση που αναπτύσσεται εκεί ο θαλάσσιος τουρισμός απαιτεί παροχή επιπλέον υπηρεσιών και προς τα πλοία ενώ προϋποθέτει την ανάδειξη και προστασία πολιτιστικών αλλά και περιβαλλοντικών αξιοθεάτων.

Επιπλέον επειδή ο επισκέπτης τουρίστας βρίσκεται στους τόπους για συγκεκριμένο αλλά και περιορισμένο χρονικό διάστημα περιμένει οι υπηρεσίες που θα παρέχονται προς αυτόν να είναι πλήρεις και υψηλού επιπέδου αλλά και επίσης να είναι καλά ενημερωμένος για τους τόπους που θα επισκεφθεί. Επιπλέον επειδή ο θαλάσσιος τουρισμός απευθύνεται σε πάνω του μετρίου εισοδηματικού επιπέδου άτομα, οι τουρίστες είναι αυστηροί και περιμένουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, χωρίς να ζητούν απαραίτητα χαμηλές τιμές.

« Για τον θαλάσσιο τουρισμό απαιτείται η λειτουργία συγχρόνων μαρίνων και λιμανιών. Επαρκείς παροχές για τα κρουαζιερόπλοια και επαρκείς παροχές από τις μαρίνες προς τα ιστιοπλοϊκά - θαλαμηγούς και επίσης ο κάθε τόπος πρέπει να λειτουργεί με:

- Διαχείριση του θαλασσιού τουρισμού από ενιαίο φορέα
- Παροχή επαρκούς πληροφόρησης προς τους επισκέπτες

¹ ιστιοπλοϊκά, μηχανοκίνητα σκάφη, θαλαμηγοί κλπ.

- Υψηλό επίπεδο υπηρεσιών
- Ασφάλεια
- Ανάδειξη των θέλητρων □ πολιτιστικών-περιβαλλοντικών
- Γενικότερη οργάνωση των πόλεων
- Εμφάνιση και η καθαριότητα των τόπων επίσκεψης »²

1.5 ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η δυσκολία πρόσβασης παλαιότερα έκανε τους ανθρώπους λιγότερο πρόθυμους στο να έρθουν σε επαφή με το βυθό. Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της κοινωνίας όπως και των Μ.Μ.Ε., το ευρύ κοινό ήρθε σε επαφή με το θαλάσσιο περιβάλλον και τους οργανισμούς που ζούν σε αυτό.

Αποτέλεσμα αυτής της επίδρασης είναι η αύξηση της επιθυμίας για καταδύσεις και υποβρύχιες εξερευνήσεις. Ο υποβρύχιος τουρισμός διακρίνεται σε :

Ø Κατάδυση :

- Ελεύθερη
- Με αναπνευστήρα

Ø Υποβρύχιο σκάφος : Μικρά ευέλικτα σκάφη που χρησιμοποιούνται για τουριστικούς σκοπούς.

Ø Υποβρύχια Καταλύματα : Κλιματιζόμενοι χώροι σαν ξενώνες ή σαν ξενοδοχειακές μονάδες με πολλές ανέσεις που επικοινωνούν με την επιφάνεια.

1.5.1 ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η προσπάθεια του ανθρώπου να διεισδύσει στη θάλασσα έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα. Η πρώτη πληροφορία περί ελεύθερης υποβρύχιας δραστηριότητας χρονολογείται στα 4.500 π.Χ και έρχεται από τη Μεσοποταμία, όπου ανασκαφές έφεραν στο φως στρείδια και μαργαριτάρια. Ακόμα και ο Όμηρος αναφέρεται στην κατάδυση με σκοπό την αλιεία και εκμετάλλευση σφουγγαριών, ενώ ο Θουκυδίδης αναφέρει τη χρήση των Αθηναίων δυτών κατά την επίθεση στις Συρακούσες. Επίσης, κατά τη διάρκεια επίθεσης από τον Μέγα Αλέξανδρο χρησιμοποιήθηκαν δύτες για την καταστροφή υποβρυχίων φραγμάτων στο λιμάνι της Τύρου. Στα χρόνια πριν τη γέννηση του Ιησού

² Δρ. Μιλτιάδης Λογοθέτης Εισήγηση στο 13^ο Συνέδριο Πανελληνίου Δικτύου Οικολογικών οργανώσεων με θέμα « Δάση, Χωροταξία, Τουρισμός», Ρόδος 19 – 22/10/2001

οι γυναίκες Ama³ των νησιών του Ειρηνικού καταδύονταν σε μεγάλα βάθη για την αλιεία μαργαριταριών και κοχυλιών, κάτι που συνεχίζεται ακόμα και σήμερα.

Παρά ωστόσο την εξέλιξη της κατάδυσης και τη χρησιμοποίηση υποβρυχίων αναπνευστικών συσκευών, οι ελεύθερες καταδύσεις συνέχισαν να απασχολούν πολλούς δύτες παγκοσμίως εξαιτίας του φθηνού τους κόστους και της ευχέρειας που παρέχουν, καθώς τα μόνα που χρειάζονται είναι μάσκα, αναπνευστήρας, βατραχοπέδιλα και ίσως στολή με βάρη. Επιπλέον αποφεύγουν τις επιδράσεις από πίεση, αποπίεση κλπ., οι οποίες αναφέρονται παρακάτω.

Το 1913 ο Έλληνας σφουγγαράς Γεώργιος Κάγγης καταδύθηκε σε βάθος 75μ. για να περάσει ένα σχοινί στην άγκυρα του Ιταλικού πολεμικού σκάφους Regina Margharita. Έκτοτε η ελεύθερη κατάδυση έχει γίνει ένα σπορ, έχοντας ως κύριες δραστηριότητες το υποβρύχιο κυνήγι (ψαροντούφεκο) και το "κυνήγι" για την κατάκτηση του ρεκόρ βάθους. Το πρώτο επίσημο ρεκόρ πραγματοποιήθηκε το 1969 από τον Bob Croft στα 75μ. (247 πόδια). Ύστερα από πολλές προσπάθειες το ρεκόρ καθιερώθηκε στα 105μ. από τον Jacques Mayol.

Στα επόμενα στάδια της ιστορίας εξέλιξης των καταδύσεων πολλοί

Εικόνα 1 : Σκάφανδρο, Μουσείο Καλύμνου

εφευρέτες ασχολήθηκαν με την κατασκευή συσκευών που θα επέτρεπαν στον άνθρωπο σχετική αυτονομία. Έτσι καταρχήν χρησιμοποιήθηκαν οι "κώδωνες" ή καμπάνες όπως ονομάστηκαν αργότερα, οι οποίες αντεστραμμένες με κάθετη κάθοδο στο νερό παγίδευαν τον αέρα εξασφαλίζοντας έτσι την αναπνοή. Μάλιστα φαίνεται ότι ο πρώτος που καταδύθηκε με κώδωνα ήταν ο Μέγας Αλέξανδρος το 330 π.Χ. Έπειτα ακολούθησε η ανακάλυψη του σκαφάνδρου που ύστερα από πολλαπλούς σχεδιασμούς πήρε τη μορφή

μιας στολής που κάλυπτε ολόκληρο το σώμα, ενώ το κεφάλι καλύπτονταν με ένα μεταλλικό

σκάφανδρο. Η εφεύρεση αυτή ουσιαστικά ανήκει σε δύο ανθρώπους, τον Γερμανό Augustus Siebe και τον Άγγλο John Deane. Αυτή η συσκευή αποτέλεσε στην ουσία τον πρόδρομο του σκαφάνδρου που χρησιμοποιήθηκε πάνω από εκατό χρόνια

³ Ιαπωνίδες δύτες χωρίς εξοπλισμό, παράδοση ανω των 2000 χρόνων που συνεχίζει μέχρι σήμερα.

παγκοσμίως και στην Ελλάδα ιδιαίτερα από τους σφουγγαράδες της Καλύμνου.

Σταθμό αποτέλεσε η ανακάλυψη της αυτόνομης αναπνευστικής συσκευής, η οποία ωστόσο δεν απέφερε αμέσως την πλήρη αυτονομία αέρα στους δύτες οι οποίοι αν και περισσότερο ευκίνητοι, εξαρτιόνταν ακόμα από την επιφάνεια. Η σύγχρονη συσκευή με πεπιεσμένο αέρα, που παρόλο που δεν λειτούργησε αποτέλεσε την αναγνώριση της αρχής του πεπιεσμένου αέρα για υποβρύχια χρήση, χρονολογείται στα 1808 από τον Friedrich von Driberg.

Οι άνθρωποι που θεωρούνται όμως ουσιαστικά οι εφευρέτες του μοντέρνου ρυθμιστή αέρα είναι οι Γάλλοι Rouquayrol και Denayrouse καθώς εφεύραν εκτός από ένα "ελαφρύ" είδος κράνους και μία αυτόνομη βαλβίδα για παροχή αέρα στον δύτη όταν και όπως ο ίδιος ήθελε, δηλαδή ο δύτης είχε τον αποκλειστικό έλεγχο της ροής του αέρα και δεν εξαρτιόταν από την διαρκή και σε άτακτα χρονικά διαστήματα, παροχή αέρα από την επιφάνεια.

Η χρήση του όμως συνδέθηκε με το όνομα του γνωστού εξερευνητή των θαλασσών Jacques Yves Cousteau, ο οποίος το 1942 ξεκίνησε στο Παρίσι μαζί με το μηχανικό Cagnan και με βάση τα σχέδια αυτού, το σχεδιασμένον καινούριον ρυθμιστή. Μετά από βελτιώσεις ο Cousteau καταδύθηκε με τη νέα συσκευή τον Ιούνιο του 1943 σε βάθος 18μ. (60 ποδιών).

Η εφεύρεση αυτή αποτέλεσε τον πρόδρομο των σύγχρονων αυτόνομων υποβρύχιων αναπνευστικών συσκευών ανοικτού κυκλώματος [Self-Contained Underwater Breathing Apparatus (SCUBA)]. Ο Cousteau διαπίστωσε τις δυνατότητες ανάπτυξης του νέου σπορ αλλά εξαιτίας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στη χρήση συσκευών κλειστού κυκλώματος για υποβρύχιας δολιοφθορές.

Μετά το πέρας του πολέμου ωστόσο, ο Cousteau και ένας άλλος μεγάλος Γερμανός εξερευνητής ασχολήθηκαν με κινηματογράφηση και φωτογράφηση του υποβρύχιου κόσμου. Δημιουργώντας έτσι ταινίες και βιβλία διέλυσαν το "πέπλο" του μυστηρίου του υποβρύχιου κόσμου και προσέλευσαν το ενδιαφέρον της εξερεύνησής τους σε εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως (Συμεωνίδης, 2000)

1.5.2 ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΔΥΣΕΩΝ

Υπάρχουν τέσσερα είδη καταδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους :

- Οι καταδύσεις με στόχο τις πολεμικές δραστηριότητες,
- Οι επαγγελματικές καταδύσεις,

- Οι καταδύσεις με επιστημονικό σκοπό και
- Οι ερασιτεχνικές καταδύσεις

Οι πρώτες όπως είναι φανερό πραγματοποιούνται από βατραχανθρώπους του πολεμικού ναυτικού, οι δεύτερες γίνονται για κάθε είδους υποβρύχιες εργασίες όπως κατασκευή λιμανιών, καθαρισμούς καραβιών ή συντήρηση πλατφόρμας πετρελαίου. Οι επιστημονικού σκοπού καταδύσεις έχουν ως θέματα τη μελέτη των υποθαλάσσιων κατοίκων, την εξερεύνηση των αρχαιολογικών ευρημάτων κ.ά. Οι ερασιτεχνικές καταδύσεις είναι εκείνες που μας αφορούν περισσότερο, οι οποίες βέβαια μπορούν να περιλαμβάνουν και διαφόρων ειδών εξερευνήσεις για προσωπικούς λόγους.

1.5.3 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΔΥΣΗΣ

Στις μέρες μας το υλικό είναι άφθονο, αποτελεσματικό και σχετικά φθηνό, τουλάχιστον για να αποκτήσει κανείς τα βασικά. Έχουμε λοιπόν τη μάσκα που είναι το βασικότερο κομμάτι του εξοπλισμού, καθώς ο βασικός σκοπός της κατάδυσης είναι να δούμε και να θαυμάσουμε τον υποβρύχιο κόσμο. Μαζί της είναι και ο αναπνευστήρας που είναι απαραίτητος κυρίως για τις ελεύθερες καταδύσεις και όχι τόσο για τις αυτόνομες. Έπειτα έχουμε τα βατραχοπέδιλα που διευκολύνουν το σώμα δίνοντας μεγαλύτερη ώθηση με μικρότερη προσπάθεια.

Τα παραπάνω αποτελούν το βασικό εξοπλισμό. Για όσους ασχολούνται περισσότερο, η επόμενη αγορά αφορά τη στολή κατάδυσης που είναι απαραίτητη επειδή προσφέρει θερμική προστασία και γενικά προστασία απέναντι σε μικροτραυματισμούς από βράχια, αχινούς ή και από τον υπόλοιπο εξοπλισμό όπως π.χ τα λουριά που συγκρατούν την μπουκάλα. Για τα πολύ κρύα νερά υπάρχουν και στολές στεγανού τύπου που δεν επιτρέπουν την είσοδο του νερού. Άλλα είδη προστασίας είναι οι κουκούλες, αν δεν έχει η στολή, τα γάντια και τα μποτάκια ή τα καλτσάκια για τα πόδια (ανάλογα με το είδος των βατραχοπέδινων που φοράμε), καθώς στο νερό η θερμοκρασία "πέφτει" 20 φορές γρηγορότερα και πρώτα από τα άκρα.

Έπειτα έχουμε την αυτόνομη αναπνευστική συσκευή αέρα (SCUBA) που αποτελείται καταρχήν από τις φιάλες κατάδυσης που αποθηκεύουν τον αέρα και κατασκευάζονται από αλουμίνιο ή σίδηρο. Οι δύτες καταδύονται με ατμοσφαιρικό αέρα ο οποίος αποτελείται από 20% οξυγόνο, περίπου 80% άζωτο και κάποια άλλα αέρια που συνθέτουν τον

αέρα. Οι μπουκάλες χρειάζονται οπτικό έλεγχο κάθε χρόνο από υπεύθυνο τεχνικό και υδροστατικό έλεγχο κάθε δύο χρόνια αν χρησιμοποιούνται συχνά και από τον ρυθμιστή αέρα.

Ο ρυθμιστής αέρα επιτρέπει την εισπνοή υποβρυχίως καθώς ελέγχει τη ροή του αέρα της φιάλης, ο οποίος λόγω του ότι είναι πεπιεσμένος θα είχε συνεχή ροή και μεγαλύτερη πίεση από αυτή του συγκεκριμένου περιβάλλοντος. Έτσι ο ρυθμιστής φροντίζει η ροή να γίνεται σύμφωνα

με τις ανάγκες και σε κάθε στιγμή ο αέρας υποβρυχίως να έχει την ίδια πίεση με το περιβάλλον.

Οι ρυθμιστές αποτελούνται κι από άλλα εξαρτήματα όπως ένα εφεδρικό στάδιο παροχής αέρα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του αρχικού σε περίπτωση βλάβης ή ακόμα και ως βοηθητικό προς το ζευγάρι του αυτοδύτη σε περίπτωση ανάγκης, όπως της βοηθητικής αναπνοής ή βοηθητικής ανόδου.

Επίσης υπάρχει το μανόμετρο (πιεσόμετρο) που φανερώνει την πίεση του αέρα μέσα στη φιάλη ώστε να γνωρίζουμε την ακριβή υπολειπόμενη πίεση (του αέρα στη φιάλη). Τέλος υπάρχει ο σωλήνας άμεσης τροφοδοσίας ο οποίος φροντίζει για το φούσκωμα του ρυθμιστή πλευστότητας κατευθείαν από τη φιάλη με ταχύτητα και σιγουριά, αλλά και με το μειονέκτημα της χρησιμοποίησης σημαντικών ποσοτήτων αέρα. Όλο αυτό το σύστημα ονομάζεται ρυθμιστής χταπόδι.

Υπάρχουν διάφορα είδη μπουκαλών και ρυθμιστών. Υπάρχει ακόμα ο ρυθμιστής πλευστότητας που βοηθά ώστε να έχουμε την κατάλληλη πλευστότητα στις ανάλογες συνθήκες. Κι εδώ υπάρχουν διάφορα είδη αλλά ο πιο συνηθισμένος είναι ο ρυθμιστής πλευστότητας Jacket, που προσφέρει καλή πλευστότητα τόσο στην επιφάνεια όσο και στο βυθό. Η πλήρωσή του γίνεται με το σωλήνα άμεσης τροφοδοσίας που αναφέρθηκε παραπάνω. Έτσι παρέχοντας αέρα στο ρυθμιστή πλευστότητας πιέζοντας το ανάλογο κουμπί αυξάνουμε την πλευστότητά μας, δηλαδή ανεβαίνουμε προς την επιφάνεια ενώ αφαιρώντας αέρα βυθιζόμαστε. Έχοντας θετική πλευστότητα επιπλέουμε, με αρνητική ακουμπάμε στο βυθό και με ουδέτερη αιωρούμαστε στο επίπεδο που επιθυμούμε. Λειτουργεί δηλαδή σαν τη νηκτική κύστη των ψαριών που τους επιτρέπει την άνοδο και τη κάθοδό τους στο υγρό περιβάλλον.

Η εξοικείωση με τη ρύθμιση της πλευστότητας απαιτεί κάποιο χρόνο αλλά είναι μία από τις πιο σπουδαίες διαδικασίες της κατάδυσης. Εδώ παίζει ρόλο και η ζώνη βαρών που μας επιτρέπει να βυθιζόμαστε πιο εύκολα και επηρεάζει τη ρύθμιση της πλευστότητας.

Άλλο ένα σημαντικό εξάρτημα είναι το βαθύμετρο που συνήθως είναι προσαρτημένο στο ρυθμιστή αέρα, αλλά υπάρχει βέβαια και ενσωματωμένο στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, στην κονσόλα ή και σε

ρολόι. Σε συνδυασμό με τις ενδείξεις του βαθύμετρου μπορούν να χρησιμοποιηθούν και οι υποβρύχιοι χρονομετρητές για να γνωρίζουμε πάντα αν πρέπει να αναδυθούμε, να κάνουμε στάσεις αποσυμπίεσης και να μετρήσουμε τη σωστή τους διάρκεια. Ο χρονομετρητής μπορεί να είναι ένα στεγανού τύπου ρολόι, ένα απλό υποβρύχιο χρονόμετρο που ενεργοποιείται με την πίεση ή χειροκίνητα ή και ένα τεχνολογικά προηγμένο κομπιούτερ κατάδυσης.

Έχουμε ακόμα την πυξίδα που μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμη καθώς η αίσθηση του προσανατολισμού διαφέρει σημαντικά από εκείνη στην ξηρά.

Τέλος, έχουμε το κομπιούτερ κατάδυσης που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα "μαγικό κουτάκι" που είναι ικανό να παρέχει πολλές από τις ενδείξεις των οργάνων που προαναφέρθηκαν. Παρακολουθεί την κατάδυση βήμα βήμα καταγράφοντας και αναλύοντάς την με τη μορφή αριθμών, γραμμάτων ή φωτεινών και ηχητικών μηνυμάτων. Μπορεί να μας ενημερώνει για την ώρα της κατάδυσης, την ταχύτητα κατάδυσης και ανάδυσης, το μέγιστο και ελάχιστο βάθος, τον υπολειπόμενο χρόνο, το χρόνο στάσης αποσυμπίεσης, τον υπολειπόμενο χρόνο βάσης του αέρα της φιάλης και το χρόνο των διαδοχικών καταδύσεων, καθώς και για τη θερμοκρασία. Βέβαια, όσο τέλειο κι αν φαίνεται κάποιο όργανο δεν μπορεί να αντικαταστήσει πλήρως την ανθρώπινη κρίση της εκτίμησης πληροφοριών και της λήψης αποφάσεων. Η υπερβολική εμπιστοσύνη σε αυτό μπορεί να αποβεί μοιραία σε περίπτωση οποιασδήποτε βλάβης.

Πέρα από τα βασικά λοιπόν εξαρτήματα (Συμεωνίδης 2000, σελ.133-170) υπάρχει και ένα πλήθος άλλων αξεσουάρ που μπορούν να αποδειχθούν ως και πολύ χρήσιμα κάτω από ορισμένες συνθήκες. Πρώτο από αυτά έρχεται το μαχαίρι που μπορεί να μας απελευθερώσει από πιθανές παγίδες όπως πετονιές και δίχτυα, να μας επιτρέψει να σκάψουμε την άμμο και να χρησιμοποιηθεί ως μέσο μέτρησης κάποιου σημαντικού ευρήματος. Έπειτα υπάρχουν τα συστήματα υποβρύχιου φωτισμού όπως φακοί και προβολείς που δεν είναι απαραίτητα μόνο για τις νυχτερινές καταδύσεις, καθώς και κατά τη διάρκεια της μέρας μας επιτρέπουν να διακρίνουμε τα πραγματικά χρώματα του βυθού που αλλοιώνονται λόγω της απορρόφησης της ηλιακής ακτινολογίας από το νερό. Επίσης είναι εξαιρετικά χρήσιμα και σε συνθήκες περιορισμένης ορατότητας όπως και σε καταδύσεις σε σπήλαια και σε ναυάγια.

Υπάρχει επίσης ο πλωτήρας (σημαδούρα) που προειδοποιεί τα περαστικά σκάφη –και οποιονδήποτε άλλο ενδιαφέρεται για τη θέση μας– για την ύπαρξη αυτοδυτών. Ακόμα ο σάκος περισυλλογής αντικειμένων, φτιαγμένος από δίχτυ για περισυλλογή αντικειμένων ακόμα και

σκουπιδιών. Έπειτα ο πίνακας σημειώσεων που χρησιμοποιείται αντί των σημάτων υποβρύχιας επικοινωνίας και είναι συνήθως εξάρτημα των εκπαιδευτών. Είναι από πλαστικό και συνοδεύεται από ένα μολύβι. Το θερμόμετρο, περισσότερο χρήσιμο σ' όσους ασχολούνται με τις έρευνες στο θαλάσσιο χώρο και τέλος το ημερολόγιο καταδύσεων (logbook), το οποίο δεν είναι κάτι που παίρνουμε μαζί στο βυθό αλλά κάτι που μας βοηθά να κρατάμε σημειώσεις για τις συνθήκες και ιδιαιτερότητες κάθε κατάδυσης, ώστε να ελέγχουμε τις επιδόσεις μας και να θυμόμαστε αξιοσημείωτες τοποθεσίες, ένα προσωπικό δηλαδή αρχείο.

1.5.4 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ

Υπάρχουν όπως έχει αναφερθεί, διάφορες δραστηριότητες που μπορεί να ασκήσει κανείς υποβρυχίως. Κάθε μια από αυτές απαιτεί εκπαίδευση, πείρα και γνώσεις. Οι πιο δημοφιλείς καταδύσεις ειδικότητας είναι (Συμεωνίδης, 2000):

- **Η υποβρύχια φωτογράφιση**

Η καταγραφή εικόνων και η δυνατότητα γνωριμίας του υποβρύχιου κόσμου από ανθρώπους που δεν μπορούν ή δεν έχουν τη δυνατότητα να τον θαυμάσουν από κοντά, είναι αναμφισβήτητα από τις πιο ενδιαφέρουσες δραστηριότητες όπου κι αν πραγματοποιείται. Αποτελεί επίσης μια ευκαιρία προστασίας των γνωστών και αγνώστων πλασμάτων αυτού του μυστηριώδους και σε μεγάλο βαθμό ακόμα, ανεξερεύνητου κόσμου.

- **Οι καταδύσεις σε υψόμετρο**

Έτσι ονομάζονται όσες γίνονται σε λίμνες, ποτάμια και σπήλαια, δηλαδή σε γλυκό νερό, του οποίου η επιφάνεια βρίσκεται σε επίπεδο ψηλότερο από αυτό της θάλασσας. Υπάρχει αρκετό ενδιαφέρον και στα γλυκά νερά λοιπόν, καθώς συχνά διαθέτουν καλή ορατότητα και πολύ ενδιαφέροντα τοπία. Οι διαφορετικές συνθήκες που επικρατούν όπως οι χαμηλότερες βαρομετρικές πιέσεις και η μικρότερη πυκνότητα απαιτούν φυσικά διαφορετική αντιμετώπιση.

- **Η ανεύρεση και ανέλκυση αντικειμένων (στα πλαίσια των ερασιτεχνικών καταδύσεων)**

Οι ανελκύσεις μεγάλων αντικειμένων και караβιών είναι ειδικότητα των επαγγελματιών δυτών με τον ανάλογο εξοπλισμό. Για τα μικρά λοιπόν αντικείμενα που είναι εύκολο να χαθούν, έχουν αναπτυχθεί ορισμένες τεχνικές για την αντιμετώπιση των εμποδίων όπως η μορφολογία του βυθού, τα κύματα, τα ρεύματα, η περιορισμένη ορατότητα και η δυσκολία κατάδυσης στο συγκεκριμένο σημείο. Έτσι πρώτα απ' όλα απαιτείται σωστή οργάνωση και απαραίτητος εξοπλισμός όπως σημαδούρες, φακοί, πυξίδα κλπ. Πρέπει φυσικά να λαμβάνονται υπόψη και οι κίνδυνοι με τους οποίους μπορεί να έρθει κανείς αντιμέτωπος, όπως οι καιρικές συνθήκες.

- **Οι βαθιές καταδύσεις**

Τα βαθιά νερά αποτελούσαν πάντα πρόκληση για τους αυτοδύτες. Το μεγάλο βάθος μπορεί να κρύβει συναρπαστικούς κατοίκους ή κάποια ναυάγια που αξίζουν να φωτογραφηθούν. Η βαθιά κατάδυση όμως δεν πρέπει να γίνεται αυτοσκοπός, καθώς και σε πολύ μικρά βάθη υπάρχουν αξιοσημείωτα πράγματα. Όταν ωστόσο πραγματοποιούνται πρέπει να γίνονται σωστά και μεθοδικά, καθώς οι κίνδυνοι αυξάνονται με το βάθος. Η νόσος εξ αποσυμπίεσης και η νάρκωση αζώτου αποτελούν τους κυριότερους εχθρούς. Έτσι δε χρειάζεται να ξεπερνιούνται τα 39μ.βάθος, πρέπει να τηρούνται τα ορισμένα όρια χρόνου όπως και οι στάσεις αποσυμπίεσης με το χρόνο που υποδεικνύουν οι πίνακες. Κι εδώ απαιτείται φυσικά καλός προγραμματισμός.

- **Η νυχτερινή κατάδυση**

Παρόλο που δεν είναι γνωστό σε πολύ κόσμο, οι καταδύσεις αυτές αποτελούν μία από τις μεγαλύτερες συγκινήσεις. Είναι δυνατή η θέαση ψαριών και πλασμάτων που δεν κυκλοφορούν την ημέρα, ψαριών επίσης που κοιμούνται, ενώ λόγω της χρήσης φακών αποκαλύπτονται τααληθινά υπέροχα χρώματα του βυθού που είναι αρκετά αλλοιωμένα με το φως της ημέρας, έστω και ιδωμένα υπό το φως κάποιου φακού. Η κατάδυση επίσης υπό το φως του φεγγαριού και ιδίως αν είναι πανσέληνος είναι μια ξεχωριστή

εμπειρία. Κι εδώ φυσικά είναι απαραίτητος και πιο δύσκολος ο προγραμματισμός.

- **Ο υποβρύχιος προσανατολισμός**

Σημαίνει την τήρηση μιας προκαθορισμένης διαδρομής με χρήση οργάνων όπως ο χάρτης και η πυξίδα ή με βάση ορισμένα φυσικά φαινόμενα όπως υποβρύχιοι σχηματισμοί ή ανθρώπινα αντικείμενα. Μια προκαθορισμένη πορεία προσφέρει άνεση, ηρεμία, ασφάλεια και επομένως οικονομία αέρα. Ειδικά στις νυχτερινές καταδύσεις και στην ανεύρεση αντικειμένων μπορεί να αποδειχτεί εξαιρετικά χρήσιμος. Σε πολλές χώρες χρησιμοποιείται ευρέως ως ένα σπορ που απαιτεί γνώσεις, ταχύτητα, μνήμη, παρατηρητικότητα και ικανότητα υπολογισμών.

- **Η ναυαγιοκατάδυση**

Αποτελεί το όνειρο κάθε δύτη και προσφέρει δυνατές συγκινήσεις. Τα περισσότερα ναυάγια βρίσκονται σημειωμένα στους ναυτικούς χάρτες ανάλογα με τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύουν για τη ναυσιπλοΐα. Τα πολύ παλιά έχουν διαλυθεί με την πάροδο του χρόνου αλλά υπάρχουν και πολλά, ακόμα και στο βυθό των ελληνικών θαλασσών, που βρίσκονται σε καλή κατάσταση και αξίζουν μια τουλάχιστον επίσκεψη. Εκτός αυτών όμως, τα ναυάγια αποτελούν και τους Τεχνητούς υφάλους των βυθών. Πάμπολλα πλάσματα βρίσκουν καταφύγιο στις σκοτεινές γωνιές τους. Σε διάφορα μέρη της γης μάλιστα όπως η Καραϊβική, βυθίζουν σκόπιμα μικρά σκάφη και καράβια μετατρέποντάς τα έτσι σε καταφύγιο ζωής με σκοπό την έλξη αυτοδυτών.

Κι αυτή η δραστηριότητα βεβαίως απαιτεί πολύ προσοχή καθώς κρύβει πολλούς κινδύνους. Απαιτεί λοιπόν προσεχτικό έλεγχο των κινήσεων του δύτη και των συνθηκών που επικρατούν και μπορούν να μειώσουν την ορατότητα μέσα στο ναυάγιο. Το κλείσιμο μιας πόρτας, η έλλειψη προσανατολισμού, η κλειστοφοβία και ο πανικός αποτελούν μερικούς από τους κινδύνους της ναυαγιοκατάδυσης. Ο κατάλληλος σχεδιασμός και το απαραίτητο υλικό μπορούν να μειώσουν την επικινδυνότητα. Το πιο βασικό όμως είναι να μην παρασυρθεί κανείς από το δέος

που προκαλεί μια τέτοια εμπειρία και παραβεί τους κανόνες ασφαλείας της κατάδυσης, όπως τα επιτρεπόμενα χρονικά όρια (E.X.O.), την υπέρβαση των ανώτατων ορίων βάθους κλπ.

- **Η σπηλαιοκατάδυση**

Είναι ίσως η πιο ακραία μορφή ερασιτεχνικών καταδύσεων τόσο από πλευράς υλικού και τεχνικής, όσο και περιβάλλοντος με τους αυξημένους κινδύνους του. Τα μικρά υποθαλάσσια σπήλαια ως 50μ. μήκος και 15μ. βάθος ωστόσο ενδείκνυνται, επειδή δε χρειάζονται πολύπλοκο εξοπλισμό και έχουν ελάχιστους κινδύνους. Παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς πολλοί νυκτόβιοι κάτοικοι βρίσκουν εκεί καταφύγιο κατά τη διάρκεια της ημέρας και το νερό είναι συχνά πιο διαυγές. Κι εδώ τέλος απαιτούνται γνώσεις και εκπαίδευση, κατάλληλος εξοπλισμός και πληροφορίες για την κάθε σπηλιά που όπως είναι φυσικό διαφέρει από τις άλλες. Δεν πρέπει να γίνεται κατάδυση σε σπηλιές με ελάχιστο ή ανύπαρκτο ηλιακό φως και πρέπει να σταματά όταν η ορατότητα μειωθεί αρκετά. Τέλος, πρέπει φυσικά να είμαστε πολύ προσεχτικοί, καθώς το δέος είναι ανάλογο εκείνου που δημιουργείται από μια επίσκεψη σε ναυάγιο και επομένως διατρέχουμε την ίδια πιθανότητα να παρασυρθούμε και να κινδυνέψουμε.

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

2.1 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ

Κάποτε ήταν η ασχολία των λίγων, των θαρραλέων, των ριψοκίνδυνων. Έτσι για πολλούς, ακόμα και μόνο η αναφορά στις καταδύσεις δημιουργεί συνειρμούς για κάτι το ξεχωριστό, το απόκοσμο και πάνω απ' όλα κάτι το εξαιρετικά επικίνδυνο. Ωστόσο, οι καταδύσεις αναψυχής έχουν εξελιχτεί σε έναν σημαντικό και συνεχώς αυξανόμενο παράγοντα της τουριστικής αγοράς που στηρίζεται κατά βάση στις φυσικές θαλάσσιες περιοχές.

Οι Tabata (1992) και Dignam (1990) υποστηρίζουν ότι οι καταδύσεις έχουν γίνει πλέον το πιο δημοφιλές θαλάσσιο σπορ παγκοσμίως, ίσως και λόγω της προβολής από τα Μ.Μ.Ε. και έχουν σταματήσει πια να θεωρούνται ένα απρόσιτο επικίνδυνο σπορ.

2.1.1 PADI (PROFESSIONAL ASSOCIATION OF DIVING INSTRUCTORS)

Ιδρύθηκε το 1966 από τους John Cronin και Ralph Erickson. Από την δεκαετία του '80 και μετά με τις καινοτομίες της η PADI έγινε ο κορυφαίος εκπαιδευτικός οργανισμός για τις καταδύσεις σε όλο τον κόσμο.

Απασχολεί πάνω από 400 εργαζόμενους στα υποκαταστήματά της διεθνώς και κύρια μέριμνά του είναι :

- § Ασφαλής και υπεύθυνη απόκτηση διπλώματος δύτη.
- § Απόκτηση και διατήρηση ποιότητας μελών.
- § Παγκόσμια κοινή στρατηγική σε προϊόντα, μαθήματα & διαδικασίες.

Ο PADI προσπαθεί να είναι η πιο σεβαστή και επιτυχημένη οργάνωση του κόσμου σε ψυχαγωγικές καταδύσεις και καταδύσεις κάθε τύπου. Έχει δεσμευτεί για την αριστεία των υπηρεσιών και των προϊόντων που προσφέρει, την επαγγελματική ανάπτυξη και την ασφάλεια των μελών και των εργαζομένων του, τον υγιή ανταγωνισμό στην βιομηχανία των καταδύσεων και την παροχή υπηρεσιών σε όσους επιθυμούν να απολαύσουν και να εξερευνήσουν ακίνδυνα τους ωκεανούς, τις λίμνες και τις υδάτινες

οδούς του πλανήτη.

2.1.2 GUE (GLOBAL UNDERWATER EXPLORERS)

Η GUE προέκυψε από μια κοινή επιθυμία να εξερευνήσει με ασφάλεια και την προστασία του υποβρύχιου κόσμου και τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της έρευνας σε όλα τα υδρόβια πράγματα. Σύμφωνα με το αρχικό όραμα των ιδρυτικών μελών του, ΕΕΑ⁴ έχει δεσμευτεί :

- Στην ανάπτυξη ασφαλών, εξειδικευμένων και καταρτισμένων δυτών
- Στην ανάληψη και την προώθηση της υποβρύχιας έρευνας
- Στην επιδίωξη της υποβρύχιας εξερεύνησης
- Στη διασφάλιση της ακεραιότητας του υποβρύχιου κόσμου
- Στην παροχή στο κοινό μιας ολοκληρωμένης πηγής για όλα τα υδρόβια θέματα.

Εργάζεται για να επαναπροσδιοριστούν οι δεσμοί που ενώνουν τον μέσο ενθουσιώδη δύτη με τους υποβρύχιους εξερευνητές, τους οικολόγους και επιστημονικούς ερευνητές. Η GUE έχει δεσμευτεί στο γενικό στόχο της προώθησης των συμφερόντων του υποβρύχιου κόσμου και εκείνων που επιδιώκουν να τον γνωρίσουν.

2.1.3 SDI (SCUBA DIVING INTERNATIONAL)/ TDI (TECHNICAL DIVING INTERNATIONAL)

Ο TDI είναι ο μεγαλύτερος φορέας τεχνικής πιστοποίησης στον κόσμο. Ως ένας από τους πρώτους οργανισμούς που παρέχουν εκπαίδευση σε καταδύσεις μικτών αερίων και επανεισπνευτήρες, ο TDI θεωρείται ως πρωτοπόρος των νέων τεχνικών καταδύσεων και καινοτόμος σε προγράμματα τα οποία προηγουμένως δεν ήταν διαθέσιμα στο ευρύ κοινό. Έχει δώσει σε δύτες την ευκαιρία να

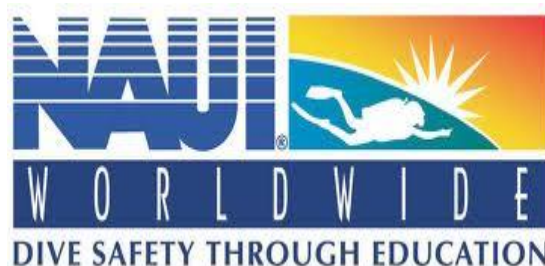
⁴ Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών

δουν ναυάγια, όπως του 'Lusitania' και του 'Prince of Wales'. Οι δύτες του έχουν ερευνήσει υποθαλάσσια σπήλαια στην Ισπανία, την Αυστραλία και το Μεξικό και έχουν υποστηρίξει τις ελεύθερες καταδύσεις για το παγκόσμιο ρεκόρ που έγιναν στην Ερυθρά Θάλασσα.

Η SDI είναι θυγατρική του TDI, ιδρύθηκε το 1999 και απευθύνεται στην εκπαίδευση δασκάλων κατάδυσης. Τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτές έχουν αγκαλιάσει την προσέγγιση της SDI στην εκπαίδευση δυτών. Έχοντας εκσυγχρονίσει το διδακτικό υλικό, εκπαιδεύει τους μαθητές που μελετούν τα πρώτα απαραίτητα σε θεωρητικό επίπεδο με έμφαση σε πρακτικές δεξιότητες και μαθήματα καταδύσεων, τόσο στην ανοικτή πισίνα όσο και σε υδάτινο περιβάλλον. Η SDI είναι ο μόνος φορέας πιστοποίησης που οι σπουδαστές διδάσκονται με σύγχρονους υπολογιστές κατάδυσης από την έναρξη της εκπαίδευσης.

2.1.4 NAUI WORLDWIDE (NATIONAL ASSOCIATION OF UNDERWATER INSTRUCTORS)

Η NAUI έχει διδάξει τον κόσμο καταδύσεις με ασφάλεια από το 1959. Ως ο μεγαλύτερος μη κερδοσκοπικός και πιο σεβαστός οργανισμός κατάρτισης και πιστοποίησης δυτών στον κόσμο, προσφέρει μια πλήρη σειρά των προγραμμάτων κατάρτισης από Skin Diver (δύτες ελεύθερης κατάδυσης) μέχρι και Diver Course Instructor Director (εκπαιδευτές καταδύσεων), με δεκάδες εξειδικευμένα μαθήματα όπως κατάδυσης με Nitrox⁵ και τεχνικής κατάδυσης.

⁵ Nitrox είναι κάθε μίγμα αερίου που αποτελείται από άζωτο και οξυγόνο, με αναλογίες διαφορετικές από αυτές που βρίσκονται στον ατμοσφαιρικό αέρα. Ένα καταδυτικό μίγμα Nitrox έχει μεγαλύτερη περιεκτικότητα οξυγόνου από αυτήν στον αέρα. Η χρήση του Nitrox σαν μίγμα αερίων είναι καλά εδραιωμένη κυρίως στην στρατιωτική αλλά και στην επαγγελματική κατάδυση. Η κεντρική ιδέα των Nitrox είναι να αντικατασταθεί ένα ποσοστό του αζώτου στο μίγμα με οξυγόνο. Τα μίγματα Nitrox στην Ελληνική γλώσσα ονομάζονται υπεροξυγονομένα μίγματα. Η λέξη Nitrox σημαίνει (στα λατινικά) Nitr = Nitrogen = άζωτο και ox = oxygen = οξυγόνο. Οι Γάλλοι δύτες το ονομάζουν Surox από το Sur και Ox. Επίσης υπεροξυγονομένο μίγμα ή εμπλουτισμένο μίγμα (σε οξυγόνο πάντα) στα λατινικά το συναντάμε και ως E.A.N που σημαίνει Enriched Air Nitrox. Πρωταρχικός ρόλος για τη χρησιμοποίηση του Nitrox είναι για να μειωθεί ο χρόνος αποσυμπίεσης ή να αυξηθεί η ώρα παραμονής στο βάθος εργασίας.

Η NASA έχει επιλέξει προγράμματα της NAUI για να εκπαιδεύσει τους αστροναύτες της σε θέματα πλευστότητας. Πολλές επιχειρήσεις και ψυχαγωγικά πάρκα έχουν επιλέξει τον οργανισμό για τις υπηρεσίες του καθώς καταλαμβάνει το ένα τρίτο τις αγορές στην εκπαίδευση δυτών στις Η.Π.Α.

2.1.5 IANTD (INTERNATIONAL ASSOCIATION OF NITROX AND TECHNICAL DIVERS)

Ο IANTD είναι ένας παγκόσμιος οργανισμός εκπαίδευσης που ασχολείται με όλα τα είδη κατάδυσης που υπάρχουν. Ιδρύθηκε το 1985 και ήταν πρωτοπόρος στην εκπαίδευση με Nitrox. Μερικά χρόνια αργότερα συμπεριέλαβε στα προγράμματα εκπαίδευσής του όλα τα είδη καταδύσεων. Συνεργάζεται με πολλά κέντρα ανά τον κόσμο και έχει ειδικό τμήμα για την Νοτιοανατολική Μεσόγειο.

2.2 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ

Η μεγαλύτερη σε έκταση και πληθυσμό ήπειρος της γης. Καταλαμβάνει το 30% της ξηράς του πλανήτη. Έχει πληθυσμό περισσότερο από 4 δισεκατομμύρια κατοίκους. Βρίσκεται στο βόρειο ημισφαίριο και εκτείνεται από τον ισημερινό (Μαλβίδες) έως σχεδόν τον βόρειο πόλο (Σιβηρία).

Μεγάλο καταδυτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η νοτιοανατολική Ασία που βρέχεται από τον

Ειρηνικό και τον Ινδικό Ωκεανό. Τα μέρη που αναπτύσσεται περισσότερο ο καταδυτικός τουρισμός είναι:

ΤΑΥΛΑΝΔΗ : Νησιά Similan, Koh Chang, Pattaya, Chumphon, Koh Tao, Koh Samui, Krabi, Koh Lanta, Koh Phi Phi, Phuket, Kao Lak , Koh Lipe

ΜΑΛΑΙΣΙΑ : Sipadan, Mabul, Kapalai, Layang Layang, Tunku Abdul Rahman Park, Labuan, Lankayan, Νησιά Perhentian, Νησιά Redang, Tioman, Tiga, Lang Tengah, Νησιά Bidong, Tenggol, Aur, Langkawi, Sembilans.

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ : Kalimantan (Βόρνεο), Java, Bali, Lombok, Sumbawa, Komodo, Rinca, Irian Jaya, Lembeh Strait, Bunaken, Sulawesi, Sumatra, Flores, Alor, Manado.

ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ : Anilao, Poerto Galera, Subic Bay, Apo Reef, La Union, Coron Bay, El Nido, Tubbataha Reef, Bohol, Cebu, Mactan, Leyte, Boracay, Davao, Marinduque .

ΒΙΡΜΑΝΙΑ : Burma Banks, Mergui Archipelago.

ΒΙΕΤΝΑΜ : Nha Trang, Whale Island, Phu Quoc Island, Con Dao.

ΚΑΜΠΟΥΤΖΗ : Shihanoukville, Koh Kron, Koh Rong Saloem, Koh Tang.

ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ : Aberdeen, Breaker Reef, East Ping Chau Island, Gruff Head, Hoi Ha Wan, Ocean Point, Pedro Blanco, Port Island, Tsim Chau Group.

ΜΑΛΔΙΒΕΣ : North Male Atoll, South Male Atoll, Ari Atoll, Baa Atoll, Nilandhe Atoll.

ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ : Palau, Yap, Guam.

2.3 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η Αμερική είναι ήπειρος του Δυτικού Ημισφαιρίου, που αποτελείται από τη Βόρεια και Νότια Αμερική, τα εξαρτώμενα εδάφη και τις κτήσεις τους. Η Αμερική καταλαμβάνει 8,3% της συνολικής επιφάνειας του πλανήτη και

28,4% της στεριάς, και φιλοξενεί περίπου το 14% του παγκόσμιου πληθυσμού (περίπου 900 εκατομμύρια ανθρώπους).

- **Βόρεια και Κεντρική Αμερική** : Η Βόρεια Αμερική είναι το τμήμα της Αμερικής που βρίσκεται στο βόρειο ημισφαίριο της Γης. Βρέχεται στο Βορρά από τον Αρκτικό Ωκεανό, ανατολικά από τον Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό, νοτιοανατολικά από την Καραϊβική Θάλασσα, και στη δυτική της πλευρά από τον Ειρηνικό Ωκεανό. Προς το νότο βρίσκεται η Νότια Αμερική. Καλύπτει έκταση περίπου 24.490.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, περίπου 4,8% της συνολικής επιφάνειας του πλανήτη ή περίπου 16,4% της ξηράς. Τον Οκτώβριο του 2006 ο πληθυσμός της εκτιμούνταν σε πάνω από 514.600.000 κατοίκους. Τα μέρη για κατάδυση που παραθέτω είναι αρκετά και συμπεριλαμβάνονται σε αυτά και νησιά που δεν ανήκουν στην Αμερική, όπως η Καραϊβική και μέρη στον Καναδά.

Η.Π.Α : Olympic Coast (Washington), Monterey Bay (California), Hawaiian Islands Humpback Whale (Hawaii), Channel Islands (California), Flower Garden Banks (Texas), Stellwagen Bank (Massachusetts), Thunder Bay (Michigan), Monitor (North Carolina), Gray's Reef (Georgia), Florida Keys (Florida).

ΚΑΝΑΔΑΣ : Vancouver Island (British Colombia), Kingston (Ontario), Hornby Island (British Colombia), Browning Wall (Port Hardy), Birchy Head (Nova Scotia).

ΜΕΞΙΚΟ : Cenotes (Playa Del Carmen), Angelita Cenote (Tulum), Skull Cave (Tulum), Gagantha de diablo, Tormentos Wall (Cozumel), Maracaibo (Cozumel), Santa Rosa (Cozumel).

ΜΠΕΛΙΖ : Great Blue Hole, Shark Cave, Half Moon Caye, Glover's Reef, Turneffe Island.

ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ : Los Sombreros (Catalina), Cabo Velas (Secret Point), Bat Island, Santa Elena Peninsula (Guanacaste), Gulf of Papagayo, Cocos Islands, Cano Island.

ΠΑΝΑΜΑΣ : Portobelo, Bocas del Toro, Isla Colon.

ΑΝΤΙΓΚΟΥΑ & ΜΠΑΡΜΠΙΕΙΝΤΟΣ : Sunken Rock, Nanton Point, Eric's Garden, Carlisle Bay, The Old Fort, Asta/Friars Craig.

ΚΟΥΒΑ : Jardines de la Reina, Cayo Largo, Cayo Coco, Holguin, Varadero, Maria la Gorda, La Academia.

ΝΗΣΙΑ ΚΕΪΜΑΝ: Grand Cayman, Shark Alley, Bloody Bay Wall, Cayman Brac.

- **Νότια Αμερική** : Η Νότια Αμερική είναι το τμήμα της Αμερικής που βρίσκεται στο Νότιο ημισφαίριο. Η Νότια Αμερική βρίσκεται μεταξύ του Ειρηνικού Ωκεανού και του Ατλαντικού Ωκεανού. Έχει σχήμα τριγωνικό και μήκος από βορρά προς νότο 7.500 χιλιόμετρα και από ανατολικά προς δυτικά 5.200 χιλιόμετρα. Οι ακτές της Ν. Αμερικής παρουσιάζουν πολύ λιγότερες κολλώσεις από τις ακτές της Β. Αμερικής. Οι πιο αξιόλογοι κόλποι είναι αυτοί που σχηματίζονται στις εκβολές των ποταμών Αμαζόνιου και Λαπλάτα και ο κόλπος του Παναμά στον Ειρηνικό. Υπάρχουν αρκετά μέρη για κατάδυση κατά μήκος των ακτών της :
BENEZOYELA : Los Testigos Islands, Los Roques.
ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ : Blowing Rock, Big Corn Island
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ : Valdez Peninsula, Patagonia, Peurta Madryn
ΓΚΑΛΛΙΑ : Darwin Island, Darwin Arch, Wolf Island, Land Slide, Santa Cruz, Floreana, San Cristobal, Guy Fawkes.
ΒΡΑΖΙΛΙΑ : Laje de Santos, Corveta, Abrolhos.
ΚΟΛΟΜΒΙΑ : Providencia Island, Gorgona Island, San Andres Island, Isla Rosario, Malpelo.

2.4 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΩΚΕΑΝΙΑ

Η Ωκεανία παραδοσιακά είχε χωριστεί στις περιοχές Μικρονησία, Μελανησία και Πολυνησία (από τον Γάλλο εξερευνητή Dumont d'Urville το 1831). Αυτή η διαίρεση δεν αναγνωρίζεται πλέον ως σωστή από τους περισσότερους γεωγράφους και επιστήμονες - οι οποίοι προτιμούν να χωρίζουν την Ωκεανία στις περιοχές Εγγύς Ωκεανία και

Άπω Ωκεανία . Κατά βάση η Ωκεανία αποτελείται από μικρά νησιά-έθνη. Η Αυστραλία είναι η μόνη ηπειρωτική χώρα και η Παπούα-Νέα Γουινέα η μόνη χώρα με ένα σύνορο ξηράς, το οποίο μοιράζεται με την Ινδονησιακή περιοχή της Δυτικής Παπούα. Οι χώρες που αποτελούν την Ωκεανία είναι η Αυστραλία, Νήσος Νορφολκ, Δημοκρατία του Φίτζι, Νέα Καληδονία, Παπούα – Νέα Γουινέα, Νησιά Σολομώντα, Δημοκρατία του Βανουάτου, Πολυνησία. Συμπεριλαμβάνεται σε αυτό το κομμάτι και η Νέα Ζηλανδία, Τα Νησιά Κούκ και Τα Νησιά Μάρσαλ.

Η ευρύτερη περιοχή της Ωκεανίας θεωρείται παράδεισος των δυτών λόγω της βιοποικιλότητας του βυθού και των ανεξερεύνητων υποβρύχιων περιοχών που υπάρχουν ακόμα. Τα πιο γνωστά μέρη που προτιμώνται για καταδύσεις είναι :

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ : The Yongala, Holmes Reef, Osprey Reef, Shark Reef, Navy Pier, Ningaloo Reef, Blizzard Ridge, Rowley Shoals, Christmas Islands, Cairns, Cod Hole, Barrier Reef, Challenger Bay, Lady Elliott Island, Heron Island, Kangaroo Island

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΦΙΤΖΙ : Fish Factory, Orgasm Reef, Rainbow Reef, Shark Fin Point, Robinson Crusoe Island, Astrolabe Reef, Wakaya Passage.

ΠΑΠΟΥΑ – ΝΕΑ ΓΟΥΙΝΕΑ : Rabaul, Kavieng, Joel's, Father's Reef.

ΝΗΣΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΑ : Grand Central Station, Uepi, Shark Point, Gizo, Hot Spot, Bella Bella Munda, Shooting Gallery.

ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ : Rangiroa, Fakarava, Tiputa Pass, Garuae, Timakohua Pass, Huahine.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ : Poor Knights, Milford Sound, Rainbow Warrior.

ΝΗΣΙΑ ΚΟΥΚ : Aitutaki, Rarotonga, Manuia.

ΝΗΣΙΑ ΜΑΡΣΑΛ : Arno, Bikini Wotje, Rongelap, Ailinglaplap.

2.5 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

Η Αφρική είναι η τρίτη σε μέγεθος ήπειρος του πλανήτη μας, μετά την Ασία και την Αμερική. Η έκτασή της είναι, χωρίς τα νησιά, 29,2 εκατομμύρια τετρ. χιλιόμετρα, ενώ με τα νησιά φτάνει τα 30,2 εκατ. τετρ. χιλιόμετρα και καλύπτει το 6.0% της ολικής επιφάνειας της γης και το 20.4% της στεριάς. Ο πληθυσμός της είναι 900 εκατομμύρια (υπολογ.

2005) και αποτελεί περίπου το 14% του συνολικού ανθρώπινου πληθυσμού της γης. Η ήπειρος περιβάλλεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα στα βόρεια, τη Διώρυγα του Σουέζ και την Ερυθρά Θάλασσα στα βορειοανατολικά, τον Ινδικό Ωκεανό στα νοτιοανατολικά και τον Ατλαντικό Ωκεανό στα δυτικά.

Παραθέτω τις περιοχές για καταδύσεις στην Αφρική, την Ερυθρά Θάλασσα και τη Σαουδική Αραβία σύμφωνα με στοιχεία της εταιρίας Scuba Travel ⁶ :

ΠΡΑΣΙΝΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ : Ilha Do Sal, Burakona.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ : Mangrove Bay, Taba, Samadai, Marsa Abu Dabab, Soma Bay

ΕΡΥΘΡΑΙΑ : Dahlac Islands, Massawa.

KENYA : Galu, Kinondo, Shark Point, Kasa.

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ : Elephant Wreck, Acacio Wreck, Belier, Abidjan.

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ : Nosy Tanikeli, Nosy Be.

ΜΑΛΑΟΥΙ : Lake Malawi, Nkata Bay.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ : Coral Garden, White Tip, Le Morne, Cathedral.

ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ : Barra Reef, Office, 2 Mile Reef, Washing Machine, Nacala Bay, Andres Reef, Paradise, Creche, Doodles, Pinnacles, Anchor, Benchmark, Valley of Caves, Turtles Hideout, Manda Ray Reef, Vasco's.

ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ : Sodwana Bay, 9 Mile Reef, Quarter Mile Reef, 2 Mile Reef, 5 Mile Reef, Ribbon Reef, Fred's Reef, Bazaruto Island, Aliwal Shoal, Cathedral, Protea Banks, Shark Dives, Chunnel.

ΣΟΥΔΑΝ : Sha'ab Rumi, Umbria, Don Questo.

⁶ Εταιρεία που ιδρύθηκε το 2000 με σκοπό την παρουσίαση και αξιολόγηση των καταδυτικών προορισμών σε πάνω από 90 χώρες μέσω σχολίων αναγνωστών και επαγγελματιών του είδους.

TANZANIA : Zanzibar, Mnemba Island, Watabomi, Hunga Reef, Mwana wa Mwana, Mbwangwa, Nankivelle, Shane's Reef, Hakuna Matiti, Mafia Island, Chole Bay, Jena Wall.

ΤΥΝΗΣΙΑ : Mahdia, Port El Kantaoui.

ΙΟΡΔΑΝΙΑ : Aqaba, Tala Bay.

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ : Boiler Wreck, Ala's Reef, Redmah Wall, Jeddah, Saudi Gulf, Yanbu.

2.6 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η Ευρώπη, αποκαλούμενη και *Γηραιά ήπειρος*, κατά συνθήκη, θεωρείται ότι είναι μία από τις επτά ηπείρους του κόσμου. Αποτελούμενη από τη δυτικότερη χερσόνησο της Ευρασίας, η Ευρώπη χωρίζεται γενικά από την Ασία στην ανατολή από το χάρισμα που αποτελείται από τα Ουράλια, τον ποταμό Ουράλη, την Κασπία Θάλασσα, την περιοχή του Καυκάσου (προσδιορισμός των συνόρων) και τη Μαύρη Θάλασσα προς τα νοτιοανατολικά. Επίσης, η Ευρώπη συνορεύει με τον Αρκτικό ωκεανό και άλλα υδατικά συστήματα στα βόρεια, τον Ατλαντικό Ωκεανό στα δυτικά, τη Μεσόγειο Θάλασσα προς νότο, και τη Μαύρη Θάλασσα και συνδέεται με υδατικούς οδούς προς τα νοτιοανατολικά. Ωστόσο, τα σύνορα της Ευρώπης -μια έννοια που χρονολογείται από την κλασική αρχαιότητα- είναι κάπως αυθαίρετη, όπως ο όρος ήπειρος μπορεί να αναφέρεται σε μια πολιτιστική και πολιτική διάκριση ή μία φυσιογραφική. Η Ευρώπη είναι η τέταρτη σε έκταση ήπειρος του πλανήτη μας. Καταλαμβάνει συνολικά με τα νησιά έκταση 10.500.000 τετρ. χιλ., το 7% περίπου της συνολικής ξηράς του πλανήτη μας. Ο πληθυσμός της, σύμφωνα με τα στοιχεία του 1981 ξεπερνούσε τα 670.000.000 κατοίκους.

Η Μεσόγειος Θάλασσα όπως και η Βόρεια Θάλασσα προσφέρουν άπειρα μέρη για τους λάτρεις των καταδύσεων. Οι αρχαίοι πολιτισμοί της

Ευρώπης έχουν εμπλουτίσει με ναυάγια και άλλα στοιχεία τις θάλασσες αυτές προς τέρψη των δυτών. Θα αναφερθώ αναφορικά στα μέρη καταδύσεων της Ευρώπης :

ΑΛΒΑΝΙΑ : Saranda Harbour, Cutter, Shtepi e Sirene.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ : Sound of Mull, Hispania, Saint Kilda, Scapa Flow, Orkney, Blockship Tabarka, Koln, Carpenwray, Lanfranc, Eddystone Reef, Plymouth, Lundy Island, Gaverne, Cornwall.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ : Varna, Galata Burnu, Kaliakra

ΚΡΟΑΤΙΑ : Rogoznica, Korcula, Podgora, Tucepi, Hvar Island, Vis Island.

ΚΥΠΡΟΣ : Larnaka, Protaras, Green Bay, Karpaz Peninsula, Saint George Island

ΕΛΛΑΔΑ : Χίος, Λέσβος, Κρήτη, Χαλκιδική, Κέρκυρα, Σαντορίνη, Τζιά, Λευκάδα, Κεφαλλονιά, Αλλόνησος, Μύκονος, Ίος, Σούνιο.

ΙΤΑΛΙΑ : Sardinia, Ustica, Sicily, Ponza, Napoli, Portofino, Piza, Liguria, Trapani, Lavagna,

ΓΑΛΛΙΑ : Sainte Tropez, Rubis, Ile de Hyeres, Bolouris, Sainte Maxime, Port Cross Island, Dordogne.

ΜΑΛΤΑ/ΓΚΟΖΟ : Blue Hole, Azure Window, Reqqa Point, Xlendi Bay, Popeye Village, Slugs Bay, Marfa Point, Blenheim Bomber.

ΙΣΛΑΝΔΙΑ : Silfra, Flosagja, Thingvellir.

ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ : Disco Bay.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ : Rutland Sound, Burtonport, Tory Island, Kilkee, Carraroe, Fanore.

ΙΣΠΑΝΙΑ/ ΚΑΝΑΡΙΑ ΝΗΣΙΑ : Tenerife, Lanzarote, Costa Brava, Medes Islands, Costa del Sol.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ : Porto Santo Island , Madeira island, Azores, Fonte da Telha.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ : Saltstrommen, Sundstrommer, Narvik.

ΤΟΥΡΚΙΑ : Kalkan, Kas, Fethiye, Antalya.

ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝ : The Booroo, Port Erin, The Sugarloaf Caves, Peel Castle, Fenella Beach, Ramsey Beach, Maughold Head, Sound Drift.

2.7 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ

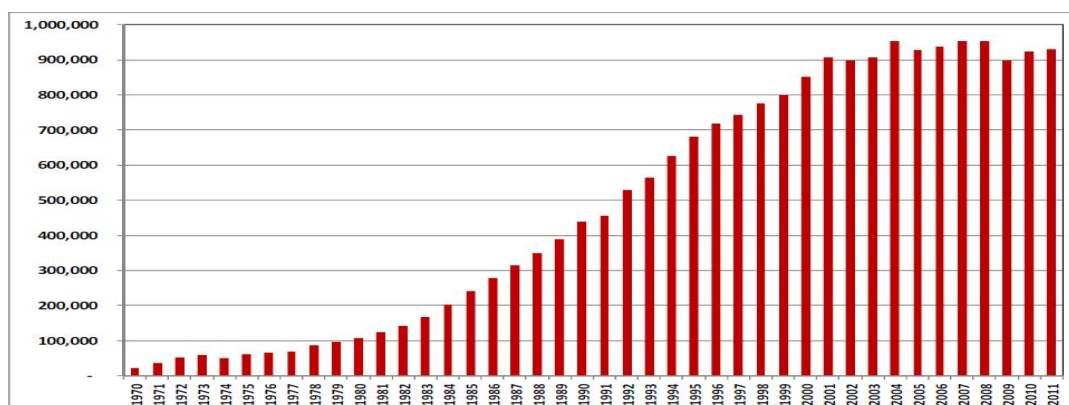
Έρευνες πραγματοποιούνται συχνά από πολλούς φορείς και οργανισμούς για τις καταδύσεις. Υπάρχουν έρευνες που γίνονται για εκπαιδευτικούς σκοπούς αλλά και έρευνες για πρόληψη των ατυχημάτων και εξαγωγή συμπερασμάτων για ασφαλέστερες καταδύσεις. Τα περισσότερα στοιχεία προκύπτουν από άτομα ήδη εξοικειωμένα με τις καταδύσεις ή κατόχους διπλωμάτων.

2.7.1 ΑΡΙΘΜΟΣ, ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΔΥΤΩΝ

Οι καταδύσεις αναψυχής έχουν γίνει πια σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης της τουριστικής αγοράς και ένα από τα πιο δημοφιλή θαλάσσια σπορ παγκοσμίως. Έχουν πάψει να θεωρούνται επικίνδυνο άθλημα και χαίρουν μεγάλης προβολής από τα Μ.Μ.Ε, ανοίγοντας έτσι νέες προοπτικές για την καταδυτική δραστηριότητα.

Ο PADI έχει απονείμει από το 1970 έως το 2011 13.535.788 πτυχία αυτοδυτών. Κατά μέσο όρο πιστοποιεί σήμερα 1 εκατομμύριο δύτες κάθε χρόνο.(Γράφημα 2.1)

Γράφημα 2.1: Παγκόσμιος αθροιστικός αριθμός πιστοποιήσεων της PADI, 1970-2011:

Όσον αφορά το φύλο και τον μέσο όρο ηλικίας των δυτών :

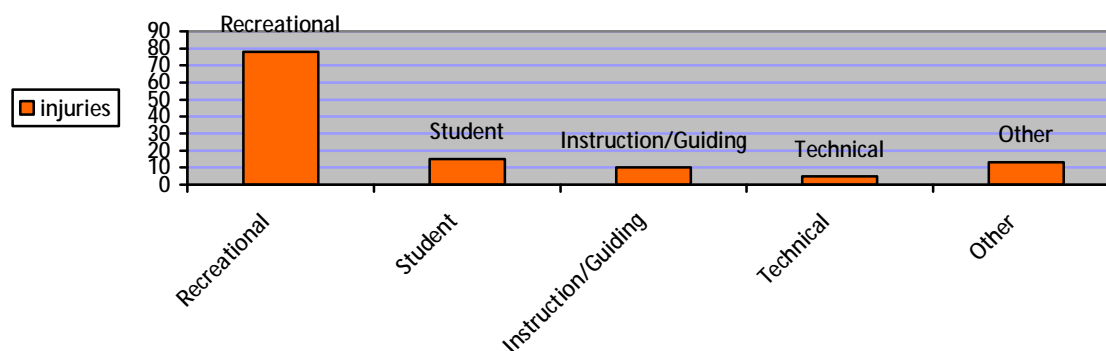
Πίνακας 2.1: Μέσος όρος ηλικίας δυτών που πιστοποιούνται από την PADI (Η.Π.Α.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Male	31	30	30	30	30	30
Female	27	27	27	27	27	27
All	29	29	29	29	29	29

2.7.2 ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΧΝΟΤΕΡΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Η DAN (Divers Alert Network) είναι μια Διεθνής μη Κερδοσκοπική Οργάνωση που ως αποστολή έχει την παροχή ιατρικής συμβουλής και βοήθειας ειδικών σε τραυματισμένους δύτες οπουδήποτε στον κόσμο και την προώθηση και πραγματοποίηση δραστηριοτήτων για τη βελτίωση της ασφάλειας των καταδύσεων. Σε μια ανασκόπηση λοιπόν που πραγματοποίησε για το έτος 2000 (Report on Decompression Illness, Diving Fatalities and Project Dive Exploration, 2005) παρουσιάζονται οι λόγοι πραγματοποίησης καταδύσεων από έρευνα που έγινε σε αριθμό τραυματισμένων δυτών :

Γράφημα 2.2 : Λόγοι πραγματοποίησης καταδύσεων

Πηγή: Report on Decompression Illness, Diving Fatalities and Project Dive Exploration, 2005, DAN's Annual Review of Recreational Scuba Diving Injuries and Fatalities σελ. 49)

Οι στατιστικές δείχνουν ότι το να καταδύεσαι είναι πιο ασφαλές από το να οδηγείς στην εθνική οδό. Εξάλλου, η πρόοδος της τεχνολογίας υπόσχεται ασφαλέστερες καταδύσεις, απλοποίηση των καταδυτικών διαδικασιών και διεύρυνση της ποσότητας των επισκέψιμων περιοχών. Όπως παρατηρούμε στο γράφημα οι περισσότερες καταδύσεις γίνονται για αναψυχή ή για άλλους λόγους.

Η έρευνα σε 166 τραυματισμούς έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συνέβη στην Καραϊβική, ακολουθούν ο Ειρηνικός Ωκεανός, ο Καναδάς και η Νότια Αμερική. Φαίνεται από τις αναφορές ατυχημάτων ότι τα περισσότερα ατυχήματα γίνονται από τις 12 το μεσημέρι μέχρι τις 6 το απόγευμα και πολλά οφείλονται σε κακό εξοπλισμό ή σε καταπόνηση λόγω μη διαλείμματος ανάμεσα στις καταδύσεις.

Με τα παραπάνω λοιπόν στοιχεία, η DAN επιβεβαιώνει ότι ατυχήματα στις καταδύσεις αναψυχής συμβαίνουν μεν, αλλά όχι σε μεγάλη συχνότητα και πολλές φορές δεν σχετίζονται με λανθασμένες καταδυτικές πρακτικές. Η έρευνα αυτή επιβεβαιώνει επίσης ότι δεν σχετίζεται η ηλικία ή το φύλο με τον κίνδυνο για Νόσο εξ Αποσυμπίεσης αλλά φαίνεται να υπάρχει σχέση με το βάθος της κατάδυσης. Φυσικά είναι απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ υπερβαρικών κέντρων και οργανώσεων όπως η DAN για καταγραφή και ανάλυση των καταδυτικών ατυχημάτων και δημοσίευσή τους ετησίως, καθώς οφείλεται να υπάρχει επαρκής πληροφόρηση για το είδος και τους λόγους των ατυχημάτων, ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος. Επομένως, περαιτέρω έρευνες είναι επιθυμητές και απαραίτητες.

2.8 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΠΤΥΧΙΩΝ

Τα καταδυτικά κέντρα (ή και μαγαζιά, καταστήματα) προσφέρουν εκπαίδευση, ενοικίαση και πώληση εξοπλισμού και αναλαμβάνουν και την οργάνωση εκδρομών. Η εκπαίδευση για το πρώτο δίπλωμα κατάδυσης αποτελείται από θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα, δεν διαρκεί

περισσότερο από πέντε με οκτώ ημέρες και το κόστος της κυμαίνεται μεταξύ περίπου 300 και 400 Ευρώ (διαφέρει από χώρα σε χώρα). Σε αυτήν περιλαμβάνεται επίσης πλήρης εξοπλισμός, σκάφος και το πτυχίο. Η εκπαίδευση οδηγεί σε πτυχία Παγκόσμια Αναγνωρισμένων Ομοσπονδιών όπως η PADI.

Το επίπεδο του Dive master πιστοποιεί την ικανότητα επιτήρησης της καταδυτικής δραστηριότητας και υποστήριξης κατά το στάδιο της εκπαίδευσης. Το επίπεδο αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει κάποιος εκπαιδευτής (Instructor), δηλαδή να έχει την πιστοποίηση να διδάσκει και να εκπαιδεύει δύτες, σύμφωνα βέβαια πάντα με τα πρότυπα

και τα προγράμματα που έχουν τεθεί από τους Διεθνείς Οργανισμούς Εκπαίδευσης, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο της εκπαίδευσης όπως και για την έκδοση πιστοποιητικών. Αφού αποκτήσει κάποιος πτυχίο αυτοδύτη, μπορεί πλέον να νοικιάζει ή και να αγοράσει εξοπλισμό και να ασκεί το σπορ αυτό. Πολλές φορές οι σχολές κάνουν ειδικές τιμές για τους μαθητές τους ή κάποιες ομάδες ατόμων. Η πραγματοποίηση καταδύσεων με κάποια σχολή έχει το πλεονέκτημα ότι στην τιμή, περιλαμβάνεται πλήρης εξοπλισμός και συνοδεία από εκπαιδευτές, οι οποίοι παίζουν πολλές φορές και το ρόλο του ξεναγού.

2.9 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι καταδύσεις αναψυχής και ο καταδυτικός τουρισμός (τουρισμός υψηλού εισοδήματος εξ ορισμού) είναι πλέον σοβαρότατος κλάδος της διεθνούς οικονομίας, με ετήσιο τζίρο δις. δολαρίων. Ολόκληρα κράτη (Καραϊβική, Σεϋχέλλες, Μαλδίβες, Τρινιτάντ, Τομπάγκο κλπ) ζουν από τις καταδύσεις. Σε αντίθεση με τον μαζικό τουρισμό, ο καταδυτικός τουρισμός στοχεύει σε ένα σχετικά μικρό ποσοστό περιοχών των τροπικών χωρών με κυρίως μικρή ανάπτυξη της οικονομίας. Σε μερικές από αυτές τις χώρες (Ταϊλάνδη, Κανάρια Νησιά, Αίγυπτος, Μάλτα κλπ) το εισόδημα από τον καταδυτικό τουρισμό αντιπροσωπεύει ένα από τα μεγαλύτερα τμήματα του κυβερνητικού προϋπολογισμού. Για παράδειγμα, στις αρχές του 1990 ο αριθμός των δυτών που αφίχθησαν στις Μαλδίβες από τη Γερμανία, αντιπροσώπευε περίπου το 25% του Α.Ε.Π. της χώρας.

Ο καταδυτικός τουρισμός είναι μια δραστηριότητα που εκδηλώνεται μέσα από Διεθνείς Καταδυτικούς Οργανισμούς, Ομοσπονδίες, Λέσχες και Ιδρύματα, τα μέλη των οποίων στον ευρωπαϊκό μόνο χώρο αριθμούν περίπου τα 3,2 εκατ. άτομα, εκ των οποίων περίπου 825.000 ταξιδεύει ετησίως για καταδύσεις και δαπανά περί τα 3.800 εκατ. Ευρώ . Εκτός

από τις καταδυτικές επιχειρήσεις (εκπαιδευτές, καταδυτικά κέντρα, τουριστικές καταδυτικές επιχειρήσεις, καταστήματα καταδυτικού υλικού), τροφοδοτούνται από τον καταδυτικό τουρισμό και πολλά συμπληρωματικά επαγγέλματα (τουριστικοί πράκτορες, ξενοδοχεία, εστιατόρια, καταστήματα κλπ) .

Η μετακίνηση με σκοπό την κατάδυση έχει αναπτυχθεί σε τέτοιο σημείο που σύμφωνα με κάποιες έρευνες αντιπροσωπεύει το μισό των ετήσιων συνολικών πωλήσεων της καταδυτικής βιομηχανίας και αυτό, επιτυγχάνεται με τη μεσολάβηση των καταδυτικών κέντρων, δηλαδή αυτών που οργανώνουν πακέτα εκδρομών με σκοπό την κατάδυση

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα θα μπορούσε να αποτελέσει προορισμό για καταδυτικό τουρισμό, καθώς είναι μια χώρα άρρηκτα δεμένη με το θαλάσσιο περιβάλλον σε πολλούς τομείς, διαθέτοντας το μεγαλύτερο μήκος ακτογραμμής στην Ευρώπη. Προσφέρει λοιπόν άφθονες καταδυτικές τοποθεσίες με

ζεστά και διαυγή νερά όλο το χρόνο, ενώ συνδυάζει άπειρα αξιόλογα ηπειρωτικά αξιοθέατα σε ένα ασφαλές και πολιτισμένο περιβάλλον. Θα μπορούσε να αποτελεί ήδη την Καραϊβική της Ευρώπης καθώς και τόπο καταδυτικής εκπαίδευσης. Η Ελλάδα λοιπόν φαίνεται να διαθέτει σημαντικές δυνατότητες και να παρέχει ικανοποιητικές προϋποθέσεις διεθνώς για καταδυτική τουριστική ανάπτυξη, κυρίως από τους Ευρωπαίους.

Μέχρι πρόσφατα η κατάδυση με αυτόνομη καταδυτική συσκευή ήταν σε ένα μεγάλο βαθμό απαγορευμένη, αλλά με τον νέο νόμο για τις καταδύσεις αναψυχής που τέθηκε σε εφαρμογή και στη χώρα μας από τον Φεβρουάριο του 2006 τα πράγματα έχουν αλλάξει προς το καλύτερο. Σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα καταδύσεων, ο νέος αυτός νόμος επιτρέπει τις καταδύσεις σε όλη την χώρα εκτός από μερικές περιοχές που διαθέτουν μεγάλο αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, πέρα από τα καταδυτικά κέντρα που λειτουργούσαν μέχρι τότε να ανοίξει ο δρόμος για τη σύσταση και λειτουργία νέων κέντρων που εκπαιδεύουν ή συνοδεύουν σε καταδύσεις αναψυχής τους ενδιαφερόμενους. Έτσι, έχει αλλάξει πια το τοπίο στην Ελλάδα και οι καταδύσεις αναψυχής έχουν αρχίσει να κερδίζουν έδαφος καθώς οι συνθήκες για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου σπορ-χόμπι είναι πολύ ευνοϊκές.

3.1 ΜΕΡΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΔΥΣΗ

ΑΤΤΙΚΗ : Η Αττική παρουσιάζει μεγάλο καταδυτικό ενδιαφέρον, ως λιμένας και μεγάλη πόλη από την αρχαιότητα, πολλά ναυάγια βρίσκονται στον βυθό της ευρύτερης περιοχής. Πολλοί λάτρεις της υποβρύχιας ζωής στο Σαρωνικό μπορούν να παρατηρήσουν είδη ψαριών και θαλάσσιων ανεμώνων. Τα συνηθέστερα μέρη που προτιμώνται είναι : Νήσος Φλέβες, Φλεβοπούλα, Ακρωτήρι Ζωστήρα, Βραχονησίδα Λητώ, Βραχονησίδα Ποντικονήσι, Ποθητός, Καλαμάκι, Σούνιο, Ύδρα, Αίγινα, Βάρκιζα Ερμιόνη, Πόρος, Ψάθα, Πόρτο Γερμενό, Αλεποχώρι, Μέγαρο, Σπέτσες, Κερατέα, Βουλιαγμένη, Μαραθώνας, Ανάβυσσος, Λεγραινά, Βραχονησίδα Πάτροκλος, Πέρδικα.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ : Από τα 39 νησιά που αποτελούν τις Κυκλάδες, τα 24 κατοικούνται. Νησιά όπως η Σύρος και η Μύκονος είναι χαρακτηριστικά των Κυκλάδων. Καταδυτικά κέντρα υπάρχουν και εξυπηρετούν αρκετά από αυτά τα νησιά με επίκεντρό τους την Σαντορίνη. Η Σαντορίνη εκτός από την φυσική ομορφιά προκαλεί ενδιαφέρον σε πολλούς ταξιδιώτες και ερευνητές λόγω του ηφαιστείου της. Εκεί γίνονται και οι περισσότερες καταδύσεις στις Κυκλάδες. Τα υπόλοιπα νησιά με υποδομή για καταδύσεις είναι : Νάξος, Αμοργός, Πάρος, Αντίπαρος, Μύκονος, Σύρος, Άνδρος, Ίος, Σέριφος, Τήνος.

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ : Δωδεκάνησα ονομάζεται το σύνολο των νησιών και νησίδων, ανάμεσα στη Σάμο, την Κρήτη και τα μικρασιατικά παράλια.

Στα Δωδεκάνησα ανήκει και η Κάλυμνος από την οποία ξεκίνησε η παράδοση των δυτών για σφουγγάρια. Η Ρόδος, το μεγαλύτερο σε μέγεθος νησί, παρουσιάζει καταδυτικό ενδιαφέρον και έχει πολλά σημεία στα οποία επιτρέπεται η ελεύθερη κατάδυση. Τα νησιά που γίνονται περισσότερες καταδύσεις είναι : Κάρπαθος, Κως, Αστυπάλαια, Λειψοί, Καστελόριζο, Σύμη, Τήλος, Λέρος.

ΕΠΤΑΝΗΣΑ : Τα Επτάνησα βρίσκονται κατά μήκος και κοντά στην δυτική ακτή της ηπειρωτικής Ελλάδας και πιο συγκεκριμένα της Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας και Πελοποννήσου. Με καταδυτικό κέντρο την Κέρκυρα όλα τα νησιά προσφέρονται για υποβρύχιο τουρισμό. Τα κύρια νησιά που αποτελούν τα Επτάνησα είναι : Κέρκυρα, Ιθάκη, Κεφαλονιά, Ζάκυνθος, Λευκάδα, Κύθηρα, Παξοί.

ΚΡΗΤΗ : Το νησί του Μινωικού πολιτισμού βόρεια της Αιγύπτου είναι ο παράδεισος των εξερευνήσεων και προσφέρεται απλόχερα στους λάτρεις του είδους. Τα μέρη είναι πολλά, τα κυριότερα είναι : Άγιος Νικόλαος, Χανιά, Ηράκλειο, Καμίνι, Λαιμός, Σπιναλόγκα, Κάβος.

ΣΠΟΡΑΔΕΣ – ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ : Οι Σποράδες είναι σύμπλεγμα νησιών του Αιγαίου πελάγους τα οποία βρίσκονται στην περιοχή βορείως της Εύβοιας και ανατολικά της Μαγνησίας. Αποτελούνται από την Σκύρο, την Σκιάθο, την Αλόνησο και την Σκόπελο. Το καταδυτικό κέντρο βρίσκεται στην Αλόνησο όπου και υπάρχει και θαλάσσιο πάρκο. Τα νησιά του Βορείου Αιγαίου είναι : Λέσβος, Χίος, Άγιος Ευστράτιος, Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι, Χίος, Οινούσες, Ψαρά. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για υποβρύχια εξερεύνηση παρουσιάζεται στην Λέσβο όπου έχει πάνω από 15 σημεία για καταδύσεις.

ΕΥΒΟΙΑ : Η Εύβοια είναι το δεύτερο μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το έκτο μεγαλύτερο της Μεσογείου. Η έκταση του νησιού είναι 3.654 τ.χμ. και εκτείνεται κατά μήκος της βορειοανατολικής ηπειρωτικής Στερεάς Ελλάδας, από το Μαλιακό κόλπο μέχρι απέναντι από την ακτή της Ραφήνας, χωριζόμενη από αυτήν από την Ευβοϊκή θάλασσα. Οι περισσότερες καταδύσεις γίνονται από την Χαλκίδα καθώς ένα σπάνιο φαινόμενο εμφανίζεται στον Πορθμό του Ευρίπου που δημιουργεί δίνες σε εκείνο το σημείο.

3.2 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Το Νομικό κατεστημένο περί καταδύσεων στην Ελλάδα αποτελεί ένα εξαιρετικά περίπλοκο θέμα που μέχρι στιγμής οδηγεί σε αδιέξοδο και φαίνεται να αντικατοπτρίζει πλήρως τα προβλήματα που δημιουργεί η γραφειοκρατία στη χώρα μας. Όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα, τα προβλήματα εμφανίζονται με δύο όψεις. Η πρώτη αφορά την αναγνώριση των επαγγελματικών πτυχίων καταδύσεων και η δεύτερη το ζήτημα της απαγόρευσης των καταδύσεων στην Ελλάδα από το Υπουργείο Πολιτισμού, για λόγους προστασίας των αρχαιοτήτων.

Το Φεβρουάριο του 2006 τέθηκε σε ισχύ ο νέος νόμος για τις καταδύσεις αναψυχής, με τον οποίο επιχειρείται να δημιουργηθεί ένα καθορισμένο πλαίσιο τόσο για τους επαγγελματίες του χώρου όσο και για τους ερασιτέχνες αυτοδύτες. Καταρχήν θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο νόμος αφορά μόνο τις ερασιτεχνικές καταδύσεις αναψυχής, καθώς το νομικό καθεστώς κάθε επαγγελματικής υποβρύχιας δραστηριότητας (κατασκευές, συντηρήσεις, έρευνες κλπ συνεχίζει να καθορίζεται από το «Γενικό Κανονισμό Λιμένα περί Καταδυτικών Εργασιών».

Ο νέος νόμος προέκυψε από την ανάγκη ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στην χώρα μας. Για τον σκοπό αυτό απαιτούνταν ένα νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο θα ευνοούσε την επικερδή αυτή δραστηριότητα, διασφαλίζοντας όμως παράλληλα την πολιτιστική μας κληρονομιά, μέσω της προστασίας των εναλίων αρχαιοτήτων, αλλά και

προστατεύοντας το υδάτινο φυσικό περιβάλλον, δημιουργώντας προϋποθέσεις για την διατήρηση αλλά και την ανάπτυξη του.

Το νομοθετικό πλαίσιο για τις καταδύσεις αναψυχής καθορίζονταν, μέχρι την ψήφιση του νέου Νόμου, από το Γενικό Κανονισμό Λιμένα και τον Νόμο για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και ήταν γενικά αποθαρρυντικό για τις καταδύσεις. Εμπνεόμενο από καχυποψία θεωρούσε κατ' αρχήν τους ερασιτέχνες δύτες ως εν' δυνάμει αρχαιοκάπηλους και παράνομους ψαράδες. Έτσι οι καταδύσεις απαγορεύονταν σε όλη την επικράτεια εκτός από τις περιοχές που «άνοιγαν» μετά από υποβρύχια έρευνα και τη πιστοποίηση της Εφορίας Εναλίων Αρχαιοτήτων.

Με δεδομένα τα προβλήματα ή και την έλλειψη θέλησης από μέρους της Εφορίας Εναλίων Αρχαιοτήτων στην εκτέλεση υποβρύχιων ερευνών οι περιοχές που ελευθερώνονταν κάθε χρόνο ήταν ελάχιστες, με αποτέλεσμα τόσο οι Έλληνες όσο και οι αλλοδαποί δύτες να δυσκολεύονται να βρουν νέα όμορφα μέρη -τα οποία αφθονούν στους ελληνικούς βυθούς- για να καταδυθούν.

Το νέο Νομοθετικό πλαίσιο λοιπόν, εισάγει καινοτομίες τόσο για τους ερασιτέχνες αυτοδύτες, όσο και για αυτούς που εμπλέκονται επαγγελματικά στις καταδύσεις αναψυχής. Η πρώτη και σημαντικότερη αλλαγή είναι η αλλαγή νοοτροπίας. Πλέον οι καταδύσεις αναψυχής επιτρέπονται σε όλη την επικράτεια εκτός από τις περιοχές που θα κλείσουν λόγω ύπαρξης αρχαιοτήτων στο βυθό ή άλλους λόγους (λιμάνια, ρότες πλοίων, πεδία βολής, ύπαρξη υποβρυχίων καλωδίων). Για τον ερασιτέχνη αυτοδύτη ξεκίνησε μία νέα εποχή χωρίς την καχυποψία των περασμένων ετών και την θεμελίωση του αυτονόητου τεκμηρίου αθωότητας.

Για τον ερασιτέχνη αυτοδύτη επιτρέπεται πλέον να «βουτάει» παντού, με τους παραπάνω περιορισμούς. Ο ερασιτέχνης πρέπει μόνο να τηρεί κάποια αυτονόητα για λόγους ασφαλείας δηλ.:

- 1) Πρέπει να είναι εκπαιδευμένος δύτες (και να μπορεί να το αποδείξει)
- 2) Να βουτάει πάντα με ζευγάρι
- 3) Να σηματοδοτεί την περιοχή της κατάδυσης με ειδική σηματοδούρα στην επιφάνεια. Επιπλέον απαγορεύεται το ψάρεμα με την χρήση συσκευής αυτόνομης κατάδυσης ενώ για τη νυχτερινή κατάδυση απαιτείται έγγραφη άδεια από το οικείο Λιμεναρχείο.

Σχετικά με τους επαγγελματίες των καταδύσεων αναψυχής καθιερώνεται ένα ιεραρχικό σχήμα για την πιστοποίηση τόσο των Οργανισμών εκπαίδευσης όσο και των Παροχέων υπηρεσιών κατάδυσης αλλά και των ερασιτεχνών αυτοδυτών. Το πλαίσιο αυτό το οποίο είναι εναρμονισμένο με την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία έλειπε από τη χώρα και

ήρθε να ξεκαθαρίσει ένα τοπίο το οποίο προσομοιάζε στην «Άγρια Δύση».

Με τον νέο Νόμο εισάγονται και κωδικοποιούνται τα «Εθνικά Πρότυπα Καταδύσεων Αναψυχής - Ε.Π.Κ.Α.», ο θεσμός του «Οργανισμού Πιστοποίησης Αυτοδυτών», ο «Παροχέας Καταδυτικών Υπηρεσιών». Επίσης εισάγεται η έννοια της «Περιοχής Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικού Πάρκου - Π.Ο.Α.Κ.Π.» για τη διατήρηση και ανάπτυξη του υποθαλάσσιου οικοσυστήματος.

Παράλληλα όμως, εισάγεται μία μεγάλη γραφειοκρατία σχετικά με την πιστοποίηση των Οργανισμών εκπαίδευσης αλλά και των καταδυτικών υπηρεσιών. Υπάρχει διάχυτη η άποψη μεταξύ των επαγγελματιών κερδισμένοι ότι θα είναι οι μεγάλοι οργανισμοί εκπαίδευσης. Επίσης οι κάτοχοι πτυχίων αυτοδύτη από διάφορες χώρες της Ευρώπης δεν είναι σίγουροι ότι το πτυχίο τους θα τους επιτρέψει να καταδυθούν στην Ελλάδα, καθώς ο (κατά τα άλλα αξιόλογος) οργανισμός που το εξέδωσε μπορεί να μην μπει στον κόπο να έρθει να πιστοποιηθεί στην Ελλάδα, έχοντας σα δεδομένο ότι είναι αυτόματα πιστοποιημένος στην υπόλοιπη Ευρώπη. Εδώ φαίνεται να πρωτοτυπούμε και να γινόμαστε οι πιο αυστηροί κριτές χωρίς να περιγράφονται κάποια πρότυπα συμβατότητας. Μέρος της κοινότητας των αρχαιολόγων ασκεί δριμεία κριτική στο νόμο θεωρώντας ότι ουσιαστικά ανοίγει το δρόμο σε όλους τους επίδοξους αρχαιοκάπηλους.

Η πλευρά αυτή επιθυμεί τη διατήρηση του παλαιού καθεστώτος απαγόρευσης των καταδύσεων με το αιτιολογικό της προστασίας των εναλίων αρχαιοτήτων. Θα πρέπει να επισημανθεί όμως ότι οι υπέρ του δέοντος απαγορεύσεις της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας ελάχιστη προστασία προσέφεραν τόσα χρόνια. Ποιος αρχαιολόγος μπορεί να τεκμηριώσει ότι στα 30m (όριο κατάδυσης αναψυχής) των ελληνικών ακτών υπάρχουν αξιόλογες (με επιστημονικά κριτήρια) αρχαιότητες; Ο επαγγελματίας αρχαιοκάπηλος ήταν και παραμένει παράνομος και δεν είναι η απαγόρευση των ερασιτεχνικών καταδύσεων που θα τον εμποδίσει αλλά η αυστηρή εφαρμογή του νόμου και η καλή επιτήρηση των ακτών.

Η αμοιβαία ενημέρωση και στενή συνεργασία μεταξύ Εφορίας Εναλίων Αρχαιοτήτων και ερασιτεχνών αυτοδυτών (καταδυτικών κέντρων, συλλόγων, σωματείων ατόμων), εφόσον αποδεδειγμένα η Εφορία δε διαθέτει τους απαραίτητους πόρους, θα μπορούσε να αποτελέσει θεμελιώδη αρχή για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς μας. Μεγάλες οικολογικές οργανώσεις ανέπτυξαν με μεγάλη επιτυχία την εθελοντική εργασία (WWF, Αρχέλων, Mom) για την επίτευξη της προστασίας των μεγάλων αρπακτικών της Δαδιάς, της θαλάσσιας χελώνας, της φώκιας. Η Ενάλια Αρχαιολογία θα μπορούσε να

κάνει το ίδιο. Να οργανώσει εθελοντές αυτοδύτες που να βοηθούν κατόπιν στοιχειώδους εκπαίδευσης και υπό τη συνεχή καθοδήγηση και επίβλεψη στο έργο της.

Μία κριτική που προέρχεται από την επιστημονική κοινότητα είναι ότι οι Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικού Πάρκου είναι αμφίβολο εάν εξυπηρετούν την ανάπτυξη της αυτόνομης ερασιτεχνικής κατάδυσης. Θα είναι βέβαια σίγουρα αποδοτική σε περιοχή που έχουν ιδιαίτερο γνώρισμα όπως π.χ. αρχαιολογικοί χώροι, ναυάγια, τύποι οικοτόπων κλπ. Ένας υποβρύχιος αρχαιολογικός χώρος υπό αυστηρές προϋποθέσεις ορισμένες από την Αρχαιολογική Υπηρεσία θα μπορούσε να είναι «επισκέψιμος», όπως είναι η Ακρόπολη, η Βεργίνα και τόσοι άλλοι στην Ελλάδα. Ποιός θα έλεγε όχι σε μια «βόλτα» με όλες τις απαραίτητες προφυλάξεις και υπό τη συνεχή επίβλεψη και καθοδήγηση δυτών σε έναν αξιόλογο υποβρύχιο αρχαιολογικό χώρο; Αναφέρεται επίσης ότι ελάχιστες περιπτώσεις βύθισης σκαφών και άλλων πρακτικών δημιουργίας τεχνητών υφάλων έχουν εφαρμοστεί σε περιοχές με χαμηλή ποικιλομορφία (βυθού και οργανισμών) με επιτυχία, και σίγουρα όχι στη Μεσόγειο, και η οικονομική απόδοσή τους αμφισβητείται.

Η δημιουργία ΠΟΑΚΠ δεν πρέπει να σημαίνει τον περιορισμό της αυτόνομης ερασιτεχνικής κατάδυσης αναψυχής σε άλλες περιοχές εκτός ΠΟΑΚΠ. Η προστασία του θαλάσσιου πλούτου (πολιτιστικού, βιολογικού) ,δεν προϋποθέτει την ολοκληρωτική απαγόρευση της αυτόνομης κατάδυσης καθώς η ρύπανση της θάλασσας και η αρχαιοκαπηλεία είναι φαινόμενα που παρατηρούνται λόγω της ελλειπής ενμέρωσης και της ασυνειδησίας.

3.3 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ

Τα καταδυτικά πάρκα είναι προστατευμένες θαλάσσιες εκτάσεις, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (όμορφο βυθό με ενιαίο φυσικό υποθαλάσσιο ανάγλυφο και νερά ποιοτικά στους αυτοδύτες), κλειστές σε κάθε άλλη δραστηριότητα πλην των καταδύσεων αναψυχής και της επιστημονικής έρευνας.

Πρόκειται δηλαδή για διάσπαρτες υποθαλάσσιες «οάσεις» τις οποίες ο άνθρωπος επισκέπτεται μόνο για λίγο και μόνο ως παρατηρητής, χωρίς καν να αγγίζει, πόσο μάλλον να αφαιρεί, το παραμικρό από αυτές. Εντός των εκτάσεων αυτών απαγορεύεται κάθε είδους αλιεία και κάθε είδους αλλοίωση ή αλλαγή του φυσικού περιβάλλοντος και των υποθαλάσσιων βιοτόπων, γεγονός που εξασφαλίζεται μέσω αυστηρής και συνεχούς φύλαξης και ελέγχων.

Εντός των πάρκων, όλα τα υδρόβια είδη, πανίδας και χλωρίδας, συναντώνται σε ασύγκριτα μεγαλύτερους αριθμούς, μεγαλώνουν περισσότερο και πολλαπλασιάζονται εντατικότερα και πιο αποτελεσματικά απ' ό,τι τα ίδια είδη στην υπόλοιπη θάλασσα.

3.3.1 ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ – ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΚΑ

Η Ελλάδα διαθέτει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για να γίνει ένας ιδιαίτερα δημοφιλής διεθνής καταδυτικός προορισμός, αφού διαθέτει τεράστια ακτογραμμή, χιλιάδες νησιά, βραχονησίδες και υφάλους εξαιρετικά ενδιαφέροντα υποβρύχια τοπία, θερμά και φιλικά νερά όλο το χρόνο, αποτελώντας έναν ελκυστικό καταδυτικό προορισμό. Στο συνέδριο που έγινε με θέμα «Βιοποικιλότητα και Καταδυτικός Τουρισμός στις Ελληνικές Θάλασσες»⁷, ο Υφυπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Γιώργος Νικητιάδης, ανέφερε ότι η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού αποτελεί μία από τις άμεσες προτεραιότητες του υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού στο πλαίσιο της προώθησης των ειδικών - εναλλακτικών μορφών τουρισμού, και επεσήμανε ότι για πρώτη φορά ο καταδυτικός τουρισμός εντάχθηκε στους άξονες προτεραιότητας της τουριστικής προβολής που έχει ανακοινώσει το υπουργείο και υλοποιείται μέσω του ΕΟΤ. Ο υφυπουργός ανέφερε στην ομιλία του ότι η Ελλάδα διαθέτει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για να γίνει ένας ιδιαίτερα δημοφιλής διεθνής καταδυτικός προορισμός, αφού διαθέτει τεράστια ακτογραμμή, χιλιάδες νησιά, βραχονησίδες και υφάλους εξαιρετικά ενδιαφέροντα υποβρύχια τοπία, θερμά και φιλικά νερά όλο το χρόνο, αποτελώντας έναν ελκυστικό καταδυτικό προορισμό.

Ο κ. Νικητιάδης αναφερόμενος στις υποδομές που υπάρχουν για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού ανέφερε ότι στην Ελλάδα έχουμε εν ενεργεία περισσότερες από 200 άδειες για καταδυτικά κέντρα-σχολές ενώ υπάρχουν δύο θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, τα θαλάσσια πάρκα Ζακύνθου και Αλοννήσου, αλλά και πολλές περιοχές με ναυάγια του 2ου Παγκοσμίου πολέμου και νεώτερα, που μπορούν να αναδειχθούν σε επισκέψιμους τόπους για τους αυτοδύτες. Αναφέρθηκε επίσης στην σημασία που έχει η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού λέγοντας ότι

⁷ Πρακτικά Συνεδρίου «Βιοποικιλότητα και Καταδυτικός Τουρισμός στις Ελληνικές Θάλασσες» που διοργάνωσε η Εταιρία Προστασίας και Ανάδειξης του Υποβρύχιου Περιβάλλοντος και της Χερσαίας Περιοχής του, την Πέμπτη 25 Νοεμβρίου 2010, στο Ξενοδοχείο ELECTRA PALACE, στην Αθήνα.

θα προσδώσει ποιοτικά στοιχεία στο εγχώριο τουριστικό προϊόν και θα συμβάλλει στη περαιτέρω αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα.

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων που εντάσσονται στον ευρύτερο σχεδιασμό του υπουργείου πρόκειται να ανακοινωθούν προγράμματα που θα ενισχύουν τα θαλάσσια σπορ και θα περιλαμβάνεται σε αυτά και η κατάδυση, και ότι εντός του Δεκεμβρίου θα συγκληθεί κοινή συνάντηση όλων των εμπλεκόμενων με την κατάδυση φορέων, των εκπροσώπων του τουρισμού και της αυτοδιοίκησης, με τους οποίους ήδη μεμονωμένα έχουν γίνει συναντήσεις στο Υπουργείο, προκειμένου να συζητηθούν συγκεκριμένες προτάσεις ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού και ειδικότερα και των καταδυτικών πάρκων.

Οι τοπικές κοινωνίες ιδιαίτερα των μικρών νησιών βλέπουν με μεγάλη αισιοδοξία την προοπτική της δημιουργίας καταδυτικών πάρκων, καθώς θεωρείται καλή επένδυση για την αειφόρο ανάπτυξή τους. Οι εκτιμήσεις αναφέρουν πως θα αποφέρει ανάπτυξη οικονομική σε επίπεδο υποδομών, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, δημιουργία θέσεων εργασίας που θα λύσουν και το πρόβλημα της τοπικής ανεργίας και θα βοηθήσουν στις προσπάθειες για αύξηση του νησιωτικού πληθυσμού. Επιπλέον προβλέπεται πως και η τοπική αλιεία θα ενισχυθεί, αφού τα πάρκα θα λειτουργούν ως υποβρύχιες δεξαμενές που στο μέλλον θα εμπλουτίζουν τον βυθό πέρα από τα όρια του πάρκου.

Το πρώτο καταδυτικό πάρκο, που επρόκειτο αρχικά να δημιουργηθεί ήταν στην παραλία της Ζωγιωργιάς στις Σπέτσες, αλλά τόσο η αδράνεια από την πλευρά της Πολιτείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και ορισμένες αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας, σε συνδυασμό με την παρουσία αρχαιολογικών ευρημάτων στην περιοχή, απέτρεψαν την υλοποίηση του σχεδίου. Ο δήμαρχος Σπετσών κ. Ευάγγελος Κονταξάκης σε δήλωσή του υποστήριξε πως γίνονται συζητήσεις, ώστε να επιλεγεί άλλη τοποθεσία και να αρχίσει εκ νέου μελέτη για τη δημιουργία καταδυτικού πάρκου.

Η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Κέας, σε συνεργασία με την εταιρία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ Α.Ε. είχαν σκοπό να δημιουργήσουν στην νοτιοανατολική θαλάσσια περιοχή της Νήσου Μακρονήσου του Δήμου Κέας Καταδυτικό Πάρκο με σκοπό την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού και της εν γένει τουριστικής κίνησης της περιοχής, αλλά και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος καθώς και την δημιουργία με τον τρόπο αυτόν φυσικού εκτροφείου θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας, που θα εμπλουτίσει τα

αλιεύματα τής πέριξ τού πάρκου αλλά και εν γένει θαλάσσιας περιοχής του χώρου της δικαιοδοσίας του Δήμου Κέας. Πολλές προσπάθειες για καταδυτικά πάρκα ναυάγησαν λόγω οικονομικών εξελίξεων . Σύμφωνα με άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας inews.gr υπάρχει ακόμα ελπίδα : «Αιτήσεις για να λάβουν ευρωπαϊκή χρηματοδότηση 750.000 ευρώ για τη δημιουργία των πρώτων καταδυτικών πάρκων στην Ελλάδα θα υποβάλλουν η Πάτμος, η Λέρος και οι Λειψοί, και η Πάφος της Κύπρου διεκδικώντας έτσι μέρος της «πίτας» των δισ. ευρώ του καταδυτικού τουρισμού στην Ευρώπη.

Πέραν της μεγάλης ώθησης που εκτιμάται ότι θα έδινε η δημιουργία καταδυτικών πάρκων στον ελληνικό τουρισμό, συνεπάγεται και σημαντικά οφέλη όσο αφορά την προστασία του περιβάλλοντος. Οι δημοτικές Αρχές των Λειψών προτάσσουν στο φάκελο της υποψηφιότητάς τους τον πληθυσμό των δεκάδων χιλιάδων αστεριών που κατοικούν στον βυθό γύρω από το νησί και στις πάνω από 20 νησίδες που το περιβάλλουν, καθώς και τα δύο αρχαία ναυάγια, τα οποία αποτελούν ένα καλά φυλαγμένο μυστικό μεταξύ των κατοίκων του νησιού, εδώ και δεκαετίες, υπό το φόβο των αρχαιοκαπήλων.

Η Πάτμος από την πλευρά της αποφάσισε να στραφεί στην τουριστική ανάπτυξη με φιλοπεριβαλλοντικό προσανατολισμό, έναντι του σίγουρου και εύκολου κέρδους των ιχθυοκαλλιεργειών, που όμως θα υποβάθμιζε τον όμορφο βυθό του νησιού.

Στα «πλούτη» του βυθού της Πάτμου συμπεριλαμβάνονται τα ροδοφύκη, οι λεγόμενες «τραγάνες», που υποστηρίζουν εκατοντάδες χιλιάδες είδη ζωής, συγκροτώντας έναν εντυπωσιακό σε χρώματα υποβρύχιο καμβά.

Στη Λέρο ο δήμος στοχεύει στη δημιουργία ενός «Υποβρύχιου Μουσείου του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου», καθώς γύρω από τις ακτές της βρίσκονται διάσπαρτα τα απομεινάρια της μάχης του 1943, οπότε οι Ναζί χρειάστηκαν 46 ημέρες για να κάμψουν την αντίσταση του νησιού. Στο βυθό της υπάρχουν βομβαρδιστικά αεροσκάφη της Λουφτβάφε και πολεμικά πλοία. Οι τοπικές Αρχές εκτιμούν ότι πέραν της προστασίας του φυσικού πλούτου της θάλασσας, ένα τέτοιο καταδυτικό πάρκο θα είχε άμεσα οφέλη για τους ψαράδες από τις απαγορεύσεις αλιείας σε πολύ μικρές περιοχές, ενώ τα συνολικά αλιεύματα θα αυξηθούν κατακόρυφα.»

Σύμφωνα με άλλο άρθρο : «Με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Θεσσαλίας δημιουργούνται υποθαλάσσια πάρκα και μουσεία στις Σποράδες και στον Δυτικό Παγασητικό. Στόχος της προσπάθειας αυτής όπως δηλώνει και ο περιφερειάρχης Κώστας Αγοραστός είναι «η ανάδειξη και προβολή των ενάλιων πολιτιστικών θησαυρών των

περιοχών αυτών σε παγκόσμιο επίπεδο». Η υλοποίηση του σχεδίου έχει ήδη δρομολογηθεί με την ένταξη στο ΕΣΠΑ Θεσσαλίας του «Επιχειρησιακού Σχεδίου για την Κατασκευή Υποβρύχιων Μουσείων & Καταδυτικών Πάρκων στις Νήσους Σποράδες & στον Δυτικό Παγασητικό».

Το Επιχειρησιακό αυτό Σχέδιο, μετά την ολοκλήρωση του σχετικού διαγωνισμού, έχει ήδη ανατεθεί σε ανάδοχο εταιρεία και έχει ξεκινήσει να υλοποιείται. Στόχος είναι η ωρίμανση της πρώτης φάσης του χαρακτηρισμένου από το Σεπτέμβριο 2011 ως «Έργο Προτεραιότητας» στο Πρόγραμμα της Θεσσαλίας στο ΕΣΠΑ έργου : «Υποβρύχια Μουσεία & Καταδυτικά Πάρκα στην Αλόνησο & Σκόπελο», ένα από τα 181 συμφωνημένα Έργα Προτεραιότητας μεταξύ χώρας και Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η υλοποίηση του έργου εκτιμάται ότι θα έχει ως αποτέλεσμα την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, την αύξηση των αφίξεων των τουριστών, την προστασία του περιβάλλοντος, εκθετική αύξηση των αλιευμάτων και ταυτόχρονα την προστασία της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσα από αυτές τις δράσεις εκτιμάται ότι θα αυξηθεί και η απασχόληση σε τουριστικούς τομείς. «Η ανάδειξη και προβολή των ενάλιων πολιτιστικών θησαυρών των περιοχών αυτών σε παγκόσμιο επίπεδο, αποτελεί στοίχημα για όλους εμάς που εμπλεκόμαστε με το Σχέδιο αυτό. Είμαστε σίγουροι ότι με θέληση και συνεργασία, θα επιτύχουμε στο εγχείρημα, παραδίδοντας τόσο στην τοπική κοινωνία όσο και στη χώρα, ένα σημαντικό και διαχρονικό έργο», δήλωσε ο κ. Αγοραστός. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Περιφέρειας στο αμέσως προσεχές διάστημα, θα πραγματοποιηθεί η πρώτη κοινή συνάντηση εμπλεκόμενων φορέων για την παρουσίαση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και τα βήματα ωρίμανσής του. Με την ολοκλήρωση του Επιχειρησιακού Σχεδίου, θα ξεκινήσει η εκπόνηση των κυρίως μελετών του έργου υπό την εποπτεία των αρμοδίων αρχών, με στόχο την ένταξή τους στο ΕΣΠΑ Θεσσαλίας και κατασκευή τους και παράδοση σε λειτουργία έως το 2015, σύμφωνα με το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Το υπό μελέτη έργο αποτελεί μέρος του βραβευμένου σε προηγούμενο χρόνο από το Υπουργείο Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Θεσσαλίας «Πρότυπου Καινοτόμου Σχεδίου Ανάπτυξης» με τίτλο «Άνω Μαγνήτων Νήσοι». Το σχέδιο αυτό είχε εκπονηθεί με τη συμμετοχή πάνω από 30 εταιρών, (μεταξύ άλλων το σύνολο των τοπικών φορέων των νήσων, ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Αλοννήσου Βορείων Σποράδων, πολιτιστικοί και επαγγελματικοί φορείς και ΜΚΟ). »

3.4 ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ Α.Μ.Ε.Α

Ο οργανισμός DDI (Disabled Divers International), ασχολείται με μαθήματα και πιστοποιήσεις για τους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες. Στην Ελλάδα υπάρχουν συνεργαζόμενα κέντρα εκπαίδευσης που πληρούν τα κριτήρια και καλύπτουν μεγάλο φάσμα υποβρύχιων δραστηριοτήτων των ανθρώπων με κάποια αναπηρία – πάθηση.

Έχει αποδειχθεί ότι στον βυθό λόγω της έλλειψης βαρύτητας τα άτομα αυτά μπορούν να κινηθούν πιο ελεύθερα και η δυσκολία που έχουν στην ξηρά στο νερό εξαφανίζεται. Οι δραστηριότητες αυτές θεωρούνται θεραπευτικές καθώς βοηθούν και στην κοινωνικοποίηση και έχουν θετική επίδραση στην υγεία σωματικά και ψυχικά.

Η Aqua Team⁸ ασχολείται από το 2001 με την εκπαίδευση ατόμων με αναπηρίες, αλλά και βοηθών και επαγγελματιών της κατάδυσης. Είναι μια πρωτοπόρα κίνηση που σε συνδυασμό με συνεργασίες με συλλόγους ατόμων με ειδικές ανάγκες, κέντρα αποκατάστασης, γιατρούς και άλλους, φέρνει την καταδυτική εκπαίδευση σε υψηλά επίπεδα. Από τις αρχές του 2011, εκπροσωπούν στην Ελλάδα την DDI (Disabled Divers International). Προσφέρουν εκπαίδευση όλων των επιπέδων από Καταδύσεις Γνωριμίας, Συνοδευόμενους Δύτες για Άτομα με Ειδικές ανάγκες, ως και Εκπαιδευτές Εκπαιδευτών.

3.5 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ – ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

⁸ AQUA TEAM EE - Καταδυτικό Κέντρο - Κύθνος

Βάσει του ιδρυτικού Νόμου 405/1976 (ΦΕΚ Α/207/1976) η Εφορεία
Εναλίων Αρχαιοτήτων είναι υπεύθυνη για την άσκηση του
αρχαιολογικού ελέγχου πριν από οποιαδήποτε δραστηριότητα σε
θαλάσσιο χώρο. Ασκεί, δηλαδή, τις παρακάτω δραστηριότητες:

- Εντοπισμό και έρευνα των διαπιστωθέντων ναυαγίων αρχαίων πλοίων,
οικισμών ή αρχαίων κτισμάτων που βρίσκονται μέσα στις θάλασσες,
στις λίμνες και στα ποτάμια και μέριμνα για τη διασφάλιση των
παραπάνω, καθώς και την ανέλκυση ναυαγίων.
- Συντήρηση των Εναλίων αρχαίων.
- Οργάνωση Μουσείων Εναλίων αρχαίων.
- Εποπτεία του έργου Ινστιτούτων Εναλίων Δραστηριοτήτων,
Ωκεανογραφικών Ιδρυμάτων και αποστολών.
- Έλεγχος κάθε κατασκευής που θα γίνει στη θάλασσα ή στον αιγιαλό
(Λιμενικά Έργα, Υδατοκαλλιέργειες, Αγωγοί Βιολογικών
καθαρισμών, ποντίσεις καλωδίων κ.λ.π.).
- Έλεγχος των θαλασσιών και υποβρυχίων δραστηριοτήτων που μπορούν
να προκαλέσουν άμεση ή έμμεση βλάβη σε αρχαία (π.χ.
Οστρακαλιεία).
- Προώθηση της διαδικασίας αποδέσμευσης θαλασσιών περιοχών για
υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές, για
εκπαιδευτικούς και ψυχαγωγικούς σκοπούς.

Ε.Σ.Ε.Κ. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΑΤΑΔΥΣΗΣ

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Επαγγελματιών Κατάδυσης εκπροσωπεί
τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών στον τομέα
των καταδύσεων αναψυχής πανελλαδικά και έπειτα από τροποποίηση
του καταστατικού ενσωμάτωσε και εισαγωγείς καταδυτικού εξοπλισμού,
βιοτέχνες καταδυτικού εξοπλισμού, περιοδικά ειδικού τύπου και
διαχειριστές καταδυτικών πάρκων και χώρων οργανωμένης κατάδυσης.

ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΥΞΟΝΤΑ ΑΡΙΘΜΟ ΑΔΕΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ

0001 Blue Adventures Diving Crete	0083 Dive-in Kefalonia
0002 Blue paradise Corfu	0087 ScubaGreece Athens Santorini
0003 Porto Heli Scuba Club	0088 Diving Center Turtle Beach Zakynthos Greece
0004 Atlantis Diving Athens Ilioupoli	0089 Hippocampus Crete
0005 Seabreeze Athens Nafplio	0090 Calypso diving center Corfu
0006 Diving travel Evia	0093 Samothraki Diving Center Samothraki
0007 Houlieris Evia	0094 Big blue Piraeus
0008 Naxos Diving	0095 Sea Spirit Kos
0009 Bluefindivers Naxos	0096 Samos Dive Center Samos
0010 ZoumboSUB Volos	0097 Vithos Athens
0011 Piraeus Diving Center	0098 k.d.s. Karpathos
0012 Dive Club Kassandra Chalkidiki	0099 Vasiliadis Scuba Diving Club Drama
0014 Poseidon Diving Parga	0100 Diver to diver Thasos
0015 Porto Kalamitsi Chalkidiki	0101 Korfudiving Corfu
0016 Dive 2 gether Crete	0102 Skiathos diving center Skiathos
0017 Sea dream divers Crete	0104 Lucky Scuba Divers Mikonos
0018 Ikion diving Allonisos	0107 Poseidon Diving Parga Igoumenitsa
0020 Santorini Dive Center	0108 Kallianos Diving Center Ermioni Peloponnesse
0021 Aqua team Kithnos	0109 Enaliosscuba Katerini
0021 AquaTeam	0110 Triton Scuba Thessaloniki
0022 Apollon Diving Center Milos	0111 Lesvos Scuba Lesvos
0023 Nautilus diving club Lefkas	0112 Lihadonisia Diving Center Evia
0025 Odyssey Dive Club Halkidiki Lemnos	0113 Pozidis Piraeus Santorini
Lesvos	0114 Tauchen Mykonos
0026 Dive Way Kalamata	0116 Heraklion Diving Center Crete
0027 Dive Med College Rhodes	0117 Sacco dive club Piraeus
0028 Apollon spor Evia	0118 Askas pension Amorgos
0029 Poros divers Poros	0120 Eurodivers Dive Center Zakynthos

0030 Divers club Marathon	0121 Creta Maris Crete
0031 Surfing Beach Santa Maria Paros	0122 Navy's Dive Center Santorini
0033 Mykonos Diving Center Psarou Beach	0123 Trikeri Diving School Pelion
0034 Aegean Diving College Paros	0124 Divers Glifada Athens
0035 atlantis-diving Athens	0125 Aquatic World Kefalonia
0036 Eurodivers club Paros	0126 Pelagos Dive Centre Crete
0037 Aquatic World Kefalonia	0127 Coraldivng Dive center Crete
0039 Rodos Diving Center	0128 Dikelas dive center Evia
0041 Corfu Divers	0129 St Nicks Diving Zakynthos
0042 Tzanoudakis Piraeus	0131 Crostaceo Loutraki
0043 Nemo Diving Megara	0132 Calypso diving center Corfu
0044 Halkeas Piraeus	0133 Skyros Diving Center Scyros
0045 Aqua Divers Club Anavissos Athens	0134 Goumas Evia
0047 Seaworld Thessaloniki Chalkidiki	0135 Hellas Underwater Explorers Agia Paraskevi Athens
0050 Athina Diving Lagonisi Athens	0136 Makridakis Crete
0051 Pozidis Piraeus Santorini	0138 Aegean Dive Center Glyfada Athens
0052 Nafplio diving center Nafplio	0139 Syros Diving club Syros
0054 Ionian divers Patra	0140 Serifos Scuba Divers Serifos
0055 Waterhoppers Rhodes	0141 IANTD Eastern Mediterranean
0056 Pilos marine Peloponnese	0142 Vai Scuba Diving Club Crete
0057 Phoenix dive club Plakias Crete	0143 Planet blue Lavrio Athens
0058 Paradise Diving Center Crete	0144 Dive Easy Corfu
0059 Extreme Divers Ilioupoli Athens	0146 KDC Karystos Dive Center Evia
0060 Divingstore Agia Marina Athens	0147 Chalkis Diving Center Evia
0061 Yellow Submarine Loutraki	0148 Milos Diving Center Milos
0062 Scubakreta Crete	0150 Kalypso Rock's Palace Crete
0063 Samos Dive Center Samos	0151 Dive in Corfu Corfu
0064 Corfu diving fun club Corfu	0152 Dolphin diving center Skiathos
0065 Liamis Dive Centre Kos	0154 FNEC Dive Centre Kefallonia
0066 Divers club Crete	0155 Go extreme Alexandroupoli
0067 Anna Katsakou Rhodes	0157 Trident Scuba Diving School Rhodos
0068 Stay Wet Crete	0162 Agiokampos Diving Center Larissa
0069 Eurodiving Crete	0163 Kalymnos Diving Center Kalymnos
0071 Big blue Crete	
0072 Atlantis Diving Crete	
0074 Salt Water Divers Siros	
0076 Zante Diving Center Zakynthos	
0078 Kos Divers Kos	
0080 Lefkas Diving Center Lefkas	
0081 iddivers.com	
0082 Crete Underwater Center Crete	

Πίνακας 1 : Ε.Σ.Ε.Κ 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κάθε χρόνο διακινείται παγκοσμίως μεγάλος όγκος συναλλάγματος που μεταφέρεται κατά κανόνα προς τις παράλιες χώρες και κυρίως σε εκείνες που διαθέτουν ενδιαφέροντες βυθούς με πλούσια χλωρίδα και πανίδα (φυσικά τοπία, ποικιλία χλωρίδας και πανίδας, σπήλαια και ηφαίστεια στο βυθό της θάλασσας κ.ά.) Το εθνικό εισόδημα μερικών χωρών εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τον καταδυτικό τουρισμό (π.χ. Μαλαισία), ενώ για άλλες (όπως η Μάλτα, η Αίγυπτος, οι Μαλδίβες, η Τουρκία κ.λ.π) ο τουρισμός αυτός αποτελεί βασική πηγή συναλλάγματος. Ως εκ τούτου πολλές χώρες καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια αξιοποίησης του φυσικού τους περιβάλλοντος, με σκοπό τη προσέλκυση ξένων επισκεπτών και την αύξηση της συμμετοχής τους στα οφέλη της παγκόσμιας καταδυτικής δραστηριότητας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι με τις καταδύσεις συνδέεται ένας ευρύς κύκλος προσώπων που δραστηριοποιείται άμεσα ή έμμεσα στο συγκεκριμένο εργασιακό τομέα.

Οι υποβρύχιες δραστηριότητες αναψυχής είναι πολύ ελκυστικές κυρίως για τους νέους και αυτός είναι ο λόγος που χώρες χωρίς θάλασσα, όπως η Ελβετία και η Αυστρία παρουσιάζουν μεγάλη ανάπτυξη με λέσχες, σχολές εκμάθησης και οργανωμένο τουρισμό. (Η Αυστρία έχει 50 λέσχες και η Ελβετία 100). Ένα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι το ότι μεγάλος αριθμός καταδυτικών προορισμών για τους ερασιτέχνες αυτοδύτες πολίτες της, βρίσκεται εκτός Ευρωπαϊκού Χώρου, με αποτέλεσμα τη διαρροή ευρωπαϊκού συναλλάγματος σε εξωκοινοτικές χώρες. Το φτωχό θέαμα που προσφέρουν τα παράλια των ευρωπαϊκών χωρών στους αυτοδύτες οφείλεται στην πολυμορφική υπεραλίευσή τους. Ωστόσο, ο βυθός των ευρωπαϊκών χωρών, αν και διαφορετικός από το βυθό των τροπικών χωρών, έχει αξιόλογο κάλλος, πλούσια χλωρίδα και εντυπωσιακά είδη πανίδας.

Λόγω των ευνοϊκών κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα μας και του βραχώδους βυθού της (που αποτελεί σημείο έλξης για τους αυτοδύτες καθώς έχει ενδιαφέρουσα μορφολογία, βράχους, σπηλιές, χαράδρες, κλπ), παρέχεται η δυνατότητα διενέργειας συστηματικών ψυχαγωγικών καταδύσεων για περίοδο οχτώ μηνών τουλάχιστο ετησίως και ιδίως σε συνδυασμό με την πλούσια πολιτιστική παράδοση και κληρονομιά, την ιστορικότητα της περιοχής μας, την γεωγραφική διαμόρφωση και τη μεγάλη έκταση της ελληνικής

ακτογραμμής (15.021 χιλιόμετρα). Συνεπώς η Ελλάδα μπορεί να αποτελέσει ένανυποβρύχιο παράδεισο για ερασιτέχνες και επαγγελματίες αυτοδύτες. Καθίσταται έτσι, επιβεβλημένη η ανάγκη ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στη χώρα μας. Ο νόμος αυτός επιδιώκει την δημιουργία του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, με προφανή ευεργετικά αποτελέσματα για την εθνική μας οικονομία.

Αν μιλήσουμε με αριθμούς θα δούμε ότι :

- ο καταδυτικός τουρισμός πρόσφερε πριν από 15 χρόνια ετήσιο εισόδημα 2 εκατ. δολαρίων στο μόλις 11 τετραγωνικών χιλιομέτρων νησί Σάμπα (Saba) της Καραϊβικής, ενώ την ίδια περίοδο η Μέκκα του καταδυτικού τουρισμού, ο Μεγάλος Κοραλλιογενής Ύφαλος (Great Barrier Reef) στην Αυστραλία, είχε έσοδα της τάξης των 700 εκατ. ευρώ τον χρόνο. Στην περιοχή μας, η Αίγυπτος έχει αναπτύξει ιδιαίτερα τον καταδυτικό τουρισμό στην Ερυθρά Θάλασσα, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον δείχνει και η Τουρκία, αφού όλες οι έρευνες δείχνουν ότι όσοι ασχολούνται με την κατάδυση ανήκουν στην τάξη του μέτριου έως και υψηλού εισοδήματος.
- Οι ερασιτέχνες αυτοδύτες κάνουν τουλάχιστον ένα ταξίδι τον χρόνο σε κάποιο γνωστό καταδυτικό προορισμό και διαμένουν σε μεγάλα ή μικρότερα ξενοδοχειακά καταλύματα (63%), σε ενοικιαζόμενα δωμάτια ή μπανγκαλόου (27%) και σε φίλους ή συγγενείς (10%).
- Το 60% των αυτοδυτών που επισκέπτονται την Αυστραλία είναι 15-34 ετών, διαθέτουν ανώτατη μόρφωση και μέσο ετήσιο εισόδημα 60.000-70.000 δολάρια. Το 80% αυτών ταξιδεύει συχνά στο εξωτερικό για καταδύσεις, ενώ το 67% είναι άνδρες.
- Στις ΗΠΑ η μέση ηλικία των ερασιτεχνών αυτοδυτών είναι τα 45 χρόνια και το 56% χαρακτηρίζεται από υψηλά εισοδήματα.

Μετά από τις προϋποθέσεις ανάπτυξης καταδυτικού τουρισμού θα πρέπει να υπάρξουν και κάποιες βασικές αρχές για την βιώσιμη ανάπτυξη αυτού του είδους εναλλακτικής μορφής τουρισμού. Αυτές οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν την βιώσιμη ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, πηγάζουν από τις γενικότερες αρχές για την βιώσιμη ανάπτυξη όπως διατυπώθηκαν στην παγκόσμια συνδιάσκεψη για το περιβάλλον και την ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας το 1992 (συνάντηση σταθμός στην παγκόσμια ιστορία για τα θέματα περιβάλλοντος).

Οι γενικές αρχές για την βιώσιμη ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού διατυπώθηκε με την μορφή χάρτας στο παγκόσμιο συνέδριο στο Λανθαρότε⁹ το 1995 είναι:

- Βιωσιμότητα στην τουριστική ανάπτυξη σημαίνει ότι θα πρέπει να είναι φιλική προς το περιβάλλον, στο παρόν και στο μέλλον καθώς και οικονομικά βιώσιμη και κοινωνικά δίκαιη για τις τοπικές κοινωνίες.
- Ο καταδυτικός τουρισμός θα πρέπει να εναρμονίζεται με το φυσικό πολιτισμικό και ανθρώπινο περιβάλλον.
- Ο καταδυτικός τουρισμός θα πρέπει να μεριμνά για τις επιπτώσεις σε πολιτιστικό, κοινωνικό επίπεδο καθώς και τις επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον.
- Πρωτεύοντες στόχοι στην τουριστική ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού θα πρέπει να είναι η διατήρηση του τουριστικού προορισμού και η ικανότητα εξυπηρέτησης των τουριστών στο πλαίσιο μιας στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη.
- Ο καταδυτικός τουρισμός θα πρέπει να συμβάλει αποτελεσματικά στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων και στον κοινωνικό – πολιτισμικό – οικονομικό εμπλουτισμό του κάθε τόπου προορισμού.
- Στην αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε εκείνες που συμβάλουν σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

Η κατάδυση λειτουργεί πολύ καλά σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά στα οικονομικά οφέλη και δεν έχουμε παρά να δούμε τι γίνεται στον υπόλοιπο κόσμο, ενώ σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν δημιουργηθεί ήδη τα πρότυπα για τις καταδυτικές δραστηριότητες, πρότυπα τα οποία ούτως ή άλλως θα πρέπει να ακολουθήσουμε κάποια στιγμή.

Οι Έλληνες αυτοδύτες είναι ένα ανθρώπινο δυναμικό το οποίο θα έπρεπε να έχει αξιοποιηθεί ήδη από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, ακόμα και για την εθελοντική φύλαξη των ενάλιων αρχαιολογικών

⁹ Η Λανθαρότε είναι ένα ισπανικό νησί στον Ατλαντικό Ωκεανό και το ανατολικότερο των Κανάριων Νήσων.

χώρων, και όχι να στιγματίζονται κάθε τόσο ως εν δυνάμει αρχαιοκάπηλοι. Είναι σημαντικό λοιπόν να ψηφιστεί από τη Βουλή ένας νόμος που θα ξεχωρίζει για τη σαφήνεια και την απλότητά του, επειδή μέχρι και αυτή τη στιγμή, τα υπουργεία έχουν συνηθίσει στην έκδοση νόμων με χιλιάδες παραθυράκια, και επιτροπές που φτιάχνονται για να δημιουργήσουν το θολό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο ευνοεί νοσηρές καταστάσεις που λειτουργούν σαν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της χώρας.

Το βασικότερο όμως ζήτημα στην Ελληνική πραγματικότητα είναι ο αρμονικός συνδυασμός στην επίτευξη της απελευθέρωσης αρκετών περιοχών με την ταυτόχρονη προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ** Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο
που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α΄

Άρθρο 1 Πεδίο εφαρμογής - Εποπτεία

Η άσκηση υποβρύχιας δραστηριότητας στη θάλασσα και στις λοιπές περιοχές αρμοδιότητας του Υ.Ε.Ν. με αναπνευστικές συσκευές ή άλλα υποθαλάσσια μέσα, χάριν αναψυχής ή αθλητικών σκοπών, η εκπαίδευση εκπαιδευτών αυτοδυτών και ερασιτεχνών αυτοδυτών υπάγεται στην εποπτεία και στον έλεγχο του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας (Υ.Ε.Ν.).

Άρθρο 2 Εθνικά Πρότυπα Καταδύσεων Αναψυχής (Ε.Π.Κ.Α.)

Στις καταδύσεις αναψυχής οπουδήποτε και αν διενεργούνται εφαρμόζονται τα εκάστοτε σε ισχύ Εθνικά Πρότυπα Καταδύσεων Αναψυχής (π.δ. 39/2001, ΦΕΚ 28 Α΄) που αφορούν στις ελάχιστες απαιτήσεις ασφαλείας για την εκπαίδευση ερασιτεχνών αυτοδυτών και εκπαίδευση εκπαιδευτών αυτοδυτών, στις απαιτήσεις για τους παροχείς υπηρεσιών ερασιτεχνικής κατάδυσης, καθώς και στα εξαρτήματα κατάδυσης και αναπνευστικού εξοπλισμού.

Άρθρο 3 Οργανισμός πιστοποίησης αυτοδυτών

Οργανισμός πιστοποίησης αυτοδυτών (Οργανισμός) είναι το νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή Ομοσπονδία που ασκεί, σύμφωνα με τα Εθνικά Πρότυπα Καταδύσεων Αναψυχής (Ε.Π.Κ.Α.) και τις διατάξεις του παρόντος νόμου, τις εξής δραστηριότητες:

α) Καταρτίζει πρόγραμμα εκπαίδευσης για καταδύσεις αναψυχής το οποίο παρέχει για εφαρμογή σε Παροχείς Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής, που αναγνωρίζονται από αυτόν ως ικανοί να παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες, σύμφωνα με το πιστοποιημένο σχήμα εκπαίδευσης που διαθέτει και εφαρμόζει.

β) Ελέγχει και εξουσιοδοτεί Παροχείς Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών.

γ) Εκδίδει πιστοποιητικά εκπαίδευσης στους εκπαιδευόμενους ερασιτέχνες και εκπαιδευτές αυτοδυτές που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση αυτόνομης κατάδυσης, σύμφωνα με το πιστοποιημένο πρόγραμμά του και τηρεί σχετικούς καταλόγους των αναγνωριζόμενων από αυτόν Παροχέων και των προσώπων στα οποία χορηγήθηκαν πιστοποιητικά εκπαίδευσης.

Άρθρο 4 Αναγνώριση Οργανισμού

1. **την αναγνώριση νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή Ομοσπονδίας ως Οργανισμού πρέπει το πρόσωπο αυτό να:**

α) έχει έδρα σε κράτος-μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), β) διατηρεί νόμιμο γραφείο εκπροσώπησής του στην Ελλάδα για τη λειτουργία του Οργανισμού,

γ) είναι πιστοποιημένο από διαπιστευμένο προς τούτο φορέα πιστοποίησης προϊόντων των κρατών-μελών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Ο φορέας αυτός πιστοποίησης πρέπει να έχει διαπιστευτεί από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (Ε.ΣΥ.Α.Ε.) ή από άλλον εθνικό φορέα διαπίστευσης-μέλος της σχετικής Συμφωνίας Αμοιβαίας Αναγνώρισης (ΜΙΛΑ) της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας για τη Διαπίστευση (ΕΑ),

δ) μην έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης ή εκκαθάρισης, ε) έχει νόμιμο εκπρόσωπο στην Ελλάδα, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(αα) Να είναι πολίτης κράτους-μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.) ή πολίτης άλλου κράτους, ο οποίος έχει το δικαίωμα παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα. (ββ) Να μην έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα, να μην έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης, να μην έχει υποβληθεί σε στερητική ή επικουρική δικαστική συμπαράσταση, να μην έχει καταδικαστεί για αδίκημα, που αποτελεί κώλυμα για διορισμό σε δημόσια θέση στην Ελλάδα και να μην είναι φυγόποινος ή φυγόδικος για τέτοιο αδίκημα.

(γγ) Να μην ασκεί δραστηριότητες προμηθευτή, κατασκευαστή, εκμισθωτή ή πωλητή καταδυτικού εξοπλισμού και να μη συμμετέχει στη μετοχική δομή ή στη διοίκηση νομικού προσώπου που ασκεί τέτοιες ή συναφείς προς αυτές δραστηριότητες.

την αναγνώριση υποβάλλεται σχετική αίτηση στην αρμόδια Διεύθυνση του Υ.Ε.Ν., συνοδευόμενη από τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τη συνδρομή των παραπάνω προϋποθέσεων, καθώς και από αποδεικτικό είσπραξης τέλους τριών χιλιάδων ευρώ υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Το ανωτέρω ποσό αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας ορίζονται τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται με την αίτηση αναγνώρισης, καθώς και οι εξαιρετικοί λόγοι για τους οποίους μπορεί να παραταθεί η προθεσμία έκδοσης της απόφασης για την αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης αναγνώρισης Οργανισμού από τον Αρχηγό Α.Σ..

3. Η απόφαση του Αρχηγού Α.Σ. εκδίδεται εντός διμήνου, από την υποβολή της αίτησης αναγνώρισης, που, για εξαιρετικούς λόγους, μπορεί να παραταθεί για έναν ακόμη μήνα. Κατά της απορριπτικής απόφασης του Αρχηγού Α.Σ. ασκείται προσφυγή στον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίησή της, ο οποίος αποφασίζει μέσα σε προθεσμία δύο, επίσης, μηνών.

4. Με αιτιολογημένη απόφαση του Αρχηγού Λ.Σ., η απόφαση αναγνώρισης ανακαλείται:

α) αν εκλείψει οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις έκδοσής της ή β) στην περίπτωση της παραγράφου 2 του επόμενου άρθρου.

Κατά της απόφασης αυτής, ασκείται προσφυγή στον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίησή της.

Άρθρο 5 Υποχρεώσεις Οργανισμού

1. Ο Οργανισμός υποχρεούται να:

α) δηλώνει αμέσως και εγγράφως στο Υ.Ε.Ν. οποιαδήποτε μεταβολή των προϋποθέσεων έκδοσης της απόφασης αναγνώρισης της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου ή την παύση λειτουργίας του, β) υποβάλλει τον Ιανουάριο κάθε έτους στο Υ.Ε.Ν. κατάσταση των εξουσιοδοτημένων από

αυτόν Παροχέων Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής, γ) υποβάλλει τον Ιανουάριο κάθε έτους στο Υ.Ε.Ν. κατάσταση με τα στοιχεία

(ονοματεπώνυμο, όνομα πατρός, έτος γέννησης, υπηκοότητα) των προσώπων στα οποία χορηγήθηκαν από αυτόν, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου αυτού και κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, πιστοποιητικά εκπαίδευσης ως εκπαιδευτών αυτοδυντών και ως ερασιτεχνών αυτοδυντών στην Ελληνική Επικράτεια, δ) παρέχει στο Υ.Ε.Ν., όταν του ζητηθεί, κάθε στοιχείο και πληροφορία που διαχειρίζεται κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού.

2. Εάν δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου, η αρμόδια Διεύθυνση του Υ.Ε.Ν. εισηγείται στον Αρχηγό Λ.Σ. την ανάκληση της απόφασης που αναγνωρίζει τον Οργανισμό και του επιτρέπει να ασκεί τις δραστηριότητες του άρθρου 3 στην Ελλάδα. □ ια την αποδοχή ή την απόρριψη της εισήγησης εκδίδεται απόφαση του Αρχηγού Λ.Σ.. Κατά της απόφασης που ανακαλεί την αναγνώριση του Οργανισμού ασκείται προσφυγή στον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 6 Παροχέας Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής

1. Ο Παροχέας Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής (Καταδυτικά Κέντρα, Σχολές Εκμάθησης Υποβρύχιας Κολύμβησης) είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μία ή περισσότερες από τις παρακάτω υπηρεσίες:

α) εκπαίδευσης αυτοδύτων σύμφωνα με το πιστοποιημένο πρόγραμμα εκπαίδευσης Οργανισμού από τον οποίο έχει εξουσιοδοτηθεί, β) οργανωμένης - καθοδηγούμενης κατάδυσης, γ) εκμίσθωσης καταδυτικού εξοπλισμού.

2.α) Οργανωμένη κατάδυση είναι η υπηρεσία μεταφοράς, υποβρύχιας συνοδείας, επιτήρησης και υποστήριξης, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, που προσφέρεται από Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής σε αυτοδύτες, οι οποίοι διαθέτουν προσόντα και εμπειρία σε επίπεδο ανάλογο με την καταδυτική δραστηριότητα.

β) Καθοδηγούμενη κατάδυση είναι η οργανωμένη κατάδυση κατά την οποία οι αυτοδύτες συνοδεύονται από τον Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής ή προστηθέντα αυτού, εφόσον έχουν τα προσόντα που προβλέπονται κατά περίπτωση από τα Ε.Π.Κ.Α..

Άρθρο 7 Άδεια Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής

1. Οι υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου παρέχονται από τους Παροχείς Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής:

α) Ύστερα από άδεια της αρμόδιας Λιμενικής Αρχής και ασκούνται στην περιοχή της αρμοδιότητάς της. Μπορούν, επίσης, να ασκούνται και σε περιοχές αρμοδιότητας άλλων Λιμενικών Αρχών ύστερα από έγκρισή τους, που παρέχεται αμέσως, εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι της παραγράφου 3, οι οποίοι όμως πρέπει να αιτιολογούνται επαρκώς.

β) Σύμφωνα με τα Ε.Π.Κ.Α. του άρθρου 2, και αα) υπηρεσίες εκπαίδευσης αυτοδύτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Οργανισμού από τον οποίο έχουν εξουσιοδοτηθεί.

ββ) υπηρεσίες οργανωμένης - καθοδηγούμενης κατάδυσης μετά από πιστοποίηση των υπηρεσιών του Παροχέα από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης προϊόντων σύμφωνα με τα εκάστοτε σε ισχύ εθνικά πρότυπα παροχής καταδυτικών υπηρεσιών.

γγ) υπηρεσίες εκμίσθωσης καταδυτικού εξοπλισμού μετά από πιστοποίηση καταδυτικού εξοπλισμού από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης προϊόντων σύμφωνα με τα εκάστοτε σε ισχύ Ε.Π.Κ.Α. για τον καταδυτικό εξοπλισμό.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας ορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση της άδειας του άρθρου αυτού, οι διαδικασίες ελέγχου από τη Λιμενική Αρχή, οι ειδικές απαγορεύσεις και περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας, τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται για την απόδειξη της συνδρομής των όρων και των προϋποθέσεων για την έκδοση και την ανανέωση της άδειας, την ισχύ της, η μορφή, το περιεχόμενο των πιστοποιητικών και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

3. Η Λιμενική Αρχή με έγκριση της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υ.Ε.Ν. μπορεί, αν υπάρχουν λόγοι ασφάλειας της ναυσιπλοΐας, προστασίας των εκπαιδευομένων ή άλλοι λόγοι δημόσιου συμφέροντος, να επιβάλλει, με αιτιολογημένη απόφασή της, τοπικούς ή και χρονικούς περιορισμούς και απαγορεύσεις στην παροχή υπηρεσιών από τους Παροχείς Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής.

4. Η άδεια είναι πενταετούς ισχύος και μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα. Η αίτηση ανανέωσης και τα δικαιολογητικά που καθορίζονται με την απόφαση της παραγράφου 2, πρέπει να υποβάλλονται τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της άδειας.

ιαν έκδοση και την ανανέωση της άδειας, καταβάλλεται τέλος χιλίων ευρώ και πεντακοσίων ευρώ αντίστοιχα, υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Τα ανωτέρω ποσά αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας.

5. Ο Παροχέας Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής μπορεί να εξουσιοδοτηθεί από περισσότερους του ενός Οργανισμούς.

6. Η άδεια του Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής αφαιρείται:

α. Προσωρινά:

1) για χρονικό διάστημα ενός μηνός, αν επιβληθούν οι κυρώσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 15 για δεύτερη φορά μέσα σε ένα χρόνο και

2) για χρονικό διάστημα τριών μηνών, αν επιβληθούν κυρώσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 15 μέσα σε ένα χρόνο από την προσωρινή αφαίρεση της άδειας σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη περίπτωση.

β. Οριστικά αν:

1) εκλείψει οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις χορήγησής της,

2) παρέλθουν έξι μήνες από την ανάκληση της εξουσιοδότησης ή την παύση της λειτουργίας του Οργανισμού, του οποίου το εκπαιδευτικό πρόγραμμα εφαρμόζει και δεν υποβάλει στη Λιμενική Αρχή εξουσιοδότηση από άλλον Οργανισμό ή την απόφαση αναγνώρισης ικανότητας που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 10,

3) σε περίπτωση ατυχήματος, ανεξάρτητα από το βαθμό συμμετοχής και υπαιτιότητας του ιδίου ή προστηθέντος αυτού, δεν προσέφερε κάθε δυνατή βοήθεια στους παθόντες.

Άρθρο 8 Μητρώο Αδειών Παροχέων Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής

Στο Υ.Ε.Ν. τηρείται Μητρώο Αδειών, στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία των Παροχέων Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής. Ο αύξων αριθμός μητρώου καταχωρείται στο έντυπο της άδειας. Κάθε αριθμός αντιστοιχεί αποκλειστικά σε έναν Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής και παραμένει δεσμευμένος ακόμα και σε περίπτωση παύσης των δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής ή οριστικής αφαίρεσης της χορηγηθείσας άδειας. Στο Μητρώο καταχωρούνται, επίσης, οι ανανεώσεις των αδειών των Παροχέων Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής, οι επιβαλλόμενες σε αυτούς κυρώσεις, καθώς και η προσωρινή ή και οριστική ανάκληση των αδειών.

Άρθρο 9 Πιστοποιητικά εκπαιδευτών και ερασιτεχνών αυτοδύτων

1. Τα πιστοποιητικά εκπαίδευσης των αυτοδύτων διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: α. ιακπαιδευτές β. ιερασιτέχνες.
2. Τα Ε.Π.Κ.Α. προβλέπουν τα ελάχιστα επίπεδα των πιστοποιητικών κάθε κατηγορίας, όπως και τη θεωρητική εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση των αυτοδύτων για την απόκτησή τους.
3. Πιστοποιητικά ερασιτεχνών αυτοδύτων ή εκπαιδευτών αυτοδύτων, που εκδόθηκαν σύμφωνα με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Οργανισμού, που έχει αναγνωριστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, αναγνωρίζονται και ισχύουν αυτοδίκαια από την έκδοσή τους.
4. Κάτοχοι πιστοποιητικού εκπαίδευσης ερασιτέχνη αυτοδύτη που έχει εκδοθεί από Οργανισμό ο οποίος δεν έχει αναγνωρισθεί στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4, καθώς και κάτοχοι πτυχίου ερασιτέχνη αυτοδύτη που έχει χορηγηθεί από Κέντρο Εκμάθησης Υποβρύχιας Κολύμβησης του υπ' αριθ. 5 ενικοΚανονισμού Λιμένα, μπορούν να συμμετέχουν σε καταδύσεις αναψυχής συνοδευόμενοι από Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής.
5. Πτυχία του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων και του Λ.Σ. με ειδικότητα υποβρυχίου καταστροφέα ή υποβρυχίων αποστολών, αναγνωρίζονται ως ισότιμα της κατώτερης κατηγορίας πιστοποιητικών εκπαίδευσης για εκπαιδευτές αυτοδύτες κατά την περίπτωση α΄ της παραγράφου 1. Με Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εμπορικής Ναυτιλίας και Εθνικής Άμυνας καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικών ανώτερης κατηγορίας.
6. Πτυχία των αποφοίτων της Σχολής Δυτών Καλύμνου αναγνωρίζονται ως ισότιμα της ανώτερης κατηγορίας πιστοποιητικών εκπαίδευσης για ερασιτέχνες αυτοδύτες κατά την περίπτωση β΄ της παραγράφου 1.
7. Όποιος εκπαιδεύεται για να αποκτήσει πιστοποιητικό ερασιτέχνη αυτοδύτη πρέπει να έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του. Πρόσωπο μικρότερης ηλικίας και οπωσδήποτε όχι μικρότερης από εκείνη που προβλέπεται από τα Ε.Π.Κ.Α., εκπαιδεύεται μόνο μετά από έγγραφη συναίνεση εκείνου που έχει την επιμέλειά του. Το πρόσωπο αυτό συμπληρώνει και την ιατρική δήλωση που προβλέπεται στα Ε.Π.Κ.Α..

Άρθρο 10 Λοιπές διατάξεις

1. Κάτοχοι επί δύο τουλάχιστον χρόνια άδειας χειριστή ταχύπλοου σκάφους ή άδειας διακυβέρνησης ιδιωτικού πλοίου αναψυχής, επιτρέπεται να κυβερνούν επιβατικά πλοία ή μικρά σκάφη, ολικού μήκους μέχρι δέκα μέτρων, αποκλειστικά για τη μεταφορά αυτοδυτών και εξοπλισμού καταδύσεων, εφόσον δεν απομακρύνονται από τις ακτές σε απόσταση μεγαλύτερη των έξι ναυτικών μιλίων.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας συνιστάται επιτροπή αποτελούμενη από τον Διευθυντή του Κλάδου Λιμενικής Αστυνομίας, τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Λιμενικής Αστυνομίας (Λ.Α), τον τμηματάρχη του Α τμήματος Λ.Α. του Υ.Ε.Ν, έναν εκπρόσωπο του εθνικού συστήματος (Α.Ε) και ένα εκπρόσωπο Διαπίστευσης (Ε.ΣΥ.) του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ Α.Ε.). Αν μέχρι την 30.4.2006 δεν έχει αναγνωρισθεί Οργανισμός σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και μέχρι την αναγνώριση ενός τουλάχιστον Οργανισμού, η επιτροπή με απόφασή της αναγνωρίζει τους Παροχείς Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής ως ικανούς να παρέχουν μία ή περισσότερες υπηρεσίες του άρθρου 6 με την προϋπόθεση εφαρμογής των Ε.Π.Κ.Α.. Η επιτροπή συνεδριάζει εντός των ωρών εργασίας.

3. Τροποποιούνται οι διατάξεις του εδαφίου β' της παραγράφου 2 και των εδαφίων α', β', κ' και κα' της παραγράφου 2 του άρθρου 50 του π.δ. 110/2001 (ΦΕΚ 101 Α'), οι οποίες είχαν αντικατασταθεί με το άρθρο 2 του π.δ. 265/2003 (ΦΕΚ 237 Α') και οι οποίες έχουν ως εξής:

1. «β. Στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Κλάδου ΠΕ3 Μηχανικών.» 2. «α) Στο Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Κλάδου ΠΕ3 Μηχανικών.»

«β) Στο Τμήμα Διατηρητέων κτιρίων - Περιοχών Ιστορικού Ενδιαφέροντος και Φυσικού Κάλλους προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Κλάδου ΠΕ3 Μηχανικών.» «κ) Στα Τμήματα Προστασίας Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Κλάδου ΠΕ3 Μηχανικών.»

«κα) Στα □ ραφεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του Κλάδου ΠΕ3 Μηχανικών.»

Άρθρο 11 Γενικές απαγορεύσεις – Υποχρεώσεις

1. Η άσκηση υποβρύχιας δραστηριότητας στη θάλασσα με αναπνευστικές συσκευές ή άλλα υποθαλάσσια μέσα, χάριν αναψυχής, επιτρέπεται σε όλη την επικράτεια, ενώ απαγορεύεται: α) σε προσδιορισμένες από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού θαλάσσιες περιοχές εναλίων αρχαιολογικών χώρων σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 12 και 15 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α') και β) σε συγκεκριμένα οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα σύμφωνα με τους νόμους 1650/1986, 3044/2002 και την κ.ν.α. 33318/3028/1998.

Η οριοθέτηση πραγματοποιείται αντιστοίχως με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας και των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εμπορικής Ναυτιλίας. Κατ' εξαίρεση της απαγόρευσης της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής, με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού

και Εμπορικής Ναυτιλίας, κηρυγμένοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να χαρακτηρίζονται ως υποβρύχια μουσεία, στα οποία επιτρέπεται καθοδηγούμενη κατάδυση, πάντα με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων.

2. Οι καταδύσεις αναψυχής με αυτόνομη καταδυτική συσκευή απαγορεύονται σε περιοχές:

α. διέλευσης ή αγκυροβολίας πλοίων,

β. γυμνασίων ή άλλων δραστηριοτήτων πολεμικών πλοίων ή προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων,

γ. διενέργειας πλόων εκμισθούμενων μηχανοκίνητων θαλάσσιων μέσων αναψυχής και σε απόσταση εκατό μέτρων εκατέρωθεν των σημείων εκκίνησής τους, δ. όπου επιβάλλονται απαγορεύσεις από νομοθετήματα κήρυξης θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών ή από τους κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας ή τα σχέδια διαχείρισης των αρμόδιων διαχειριστικών αρχών τους, ε. όπου υπάρχουν υποβρύχια καλώδια ή εγκατεστημένα συστήματα οργανισμών κοινής ωφέλειας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Σφακιανάκης Μ., (2000). "Εναλλακτικές μορφές τουρισμού", Έλλην.

Συμεωνίδης Ν., (2000). "Αυτόνομη Κατάδυση". Συνεργασία με τα περιοδικά βυθός και Greek Diver, εκδόσεις AKMON, Αθήνα

Ηγουμενάκης Ν., Κραβαρίτης Κ., Λύτρας Π., (1999). " Εισαγωγή στον τουρισμό", Interbooks

Γλαρούδης Α., (2004). "Τεχνητοί ύφαλοι". Greek Diver, Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2004, AKMON MEDIA ΑΕ, Αθήνα

Δρ. Μιλτιάδης Λογοθέτης Εισήγηση στο 13^ο Συνέδριο Πανελληνίου Δικτύου Οικολογικών οργανώσεων με θέμα « Δάση, Χωροταξία, Τουρισμός», Ρόδος 19 – 22/10/2001

Βαρβαρέσος Σ., (1998). "Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα". Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα

Τσάρτας Π., (2003). "Τουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές". ΑΜΦΙΒΙΟΝ, ΕΚΒΥ, τεύχος 52, σελ. 1-16

“Βιοποικιλότητα και Καταδυτικός Τουρισμός στις Ελληνικές Θάλασσες”, Πρακτικά Συνεδρίου 25/11/2010, Electra Palace, Αθήνα

Ξένα

RSTC Europe, (2002). "Safety Management in Recreational Diving". International Directory

Divers Alert Network (DAN), (2010). "Report on Decompression Illness, Diving Fatalities and Project Dive Exploration". Annual Review of Recreational Scuba Diving Injuries and Fatalities

Richard W. Butler , Stephen W. Boyd (2000). "Tourism and National Parks: Issues and Implications". USA

Dignam, D. (1990). Scuba gaining among mainstream travellers. Tour and Travel News, 26 March (1990).

Tabata, R. S. (1992). *Scuba diving holidays*. In: *Special Interest Tourism* (Weiler, B. and Hall, C. M., editors). New York: Bellhaven, pp. 171–184.

Report on Decompression Illness, Diving Fatalities and Project Dive Exploration, 2005, DAN's Annual Review of Recreational Scuba Diving Injuries and Fatalities

Ιστοσελίδες

<http://www.rodiaki.gr/article.php?id=69409&catid=1&subcatid=8> retrieved 05/05/2012

<http://www.diversalertnetwork.org/medical/report/2005DCIReport.pdf> Retrieved 31/05/2012

<http://www.padi.com/scuba/>

<http://www.nauai.org/>

<http://www.globalunderwaterexplorers.org/>

<http://www.tdisdi.com/wpsite/>

http://www.yppo.gr/1/g1540.jsp?obj_id=91

<http://www.hellasdive.gr/>